СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 117. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 22-го травня 1939. No. 117. Jersey City, N. J., Monday, May 22, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

СЕНЗАЦІЙНІ ВІДКРИТТЯ ПЕРЕД КОМІТЕТОМ ДАЄСА

ВАШИНГТОН. — Комітет дослідів неамериканських активностей, Даєса, рішив покликати на переслухання Джана Гемилтона, голову републиканського національного комітету, ґенерала Джорджа Мозелея, банкира МекҐвиртера та голову організації „Лицарів білої камелії", Джорджа Детереджа, всіх у звязку з протижидівською діяльністю в Америці. Ходять навіть такі чутки, що ці люди на спілку з іншими плянували повалення теперішнього американського уряду і настановлення іншого. Гемилтон заперечив усі обвинувачення й відрікся навіть антисемітизму. Ґенералові Мозелеєві доказано на основі його власних листів, що він вів гостру протижидівську кампанію. Протижидівська організація, з якою стояв у звязку ґен. Мозелей, видала була коло 200 обіжників, у яких у гострих словах закликано до боротьби проти жидів. Цього обіжника внаслідок його гострого тону не можна було опублікувати. Голова „Лицарів білої камелії", Детеридж, вислав до комітету Даєса глумливу телеграму, гратулюючи йому, що, не звертаючи уваги на розрухи в Палестині, він усетаки мав відваґу рушити справу протижидівської активности.

ЖИДИ ПОВЕЛИ ПРОТЕСТАЦІЙНУ АКЦІЮ ПРОТИ АНГЛІЇ.

НЮ ЙОРК. — Жидівські організації в Ню Йорку висилають до Вашинґтону і до Англії протести проти нового англійського пляну надати Палестині самостійність та в той спосіб засудити раз на все жидів на меншість у тім краю. Ухвалено в цю неділю в Гіподромі влаштувати масове віче. Поступок Англії, що хоче відтягнути своє приречення створити з Палестини захист для жидів, дане жидам премієром Бальфуром у 1917 році, союз ортодоксальних божниць у Ню Йорку, що начислює поверх 2,000 божниць, назвав „нечесним". Жиди апелюють до американського уряду, щоб той зачав щось у тій справі.

ДОМАГАЄТЬСЯ ПРОСЛІДЖЕННЯ ПОСАДНИКА ЛЯ ҐВАРДІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Конгресмен Демократичної Партії з Ню Йорку, Барі, вислав до комітету Даєса листа, домагаючися, щоб той взяв під розслід діяльність нюйорського посадника Ля Ґвардії, який, на його думку, занадто симпатизує з комуністами. Барі наводив уривки промови Ля Ґвардії, виголошеної в часі відкриття совєтського павільону на Світовій Виставі, в якій Ля Ґвардія не лиш дуже вихвалював большевиків, але навіть в образливий для американців спосіб порівнював американську революцію з кривавою большевицькою революцією. Барі закликав Даєса, щоб той випитав Ля Ґвардію, в котрім саме місці американська революція була така кривава, або приблизно така кривава, як хочби останні „чистки". Ля Ґвардія, довідавшись про того листа, назвав конгресмена Барі останніми словами й закинув йому, що він має злість за те, що не дістав дармових тикетів на Світову Виставу.

РОЗПОЧАЛАСЬ РЕҐУЛЯРНА ЛЕТУНСЬКО-ПОЧТОВА КОМУНІКАЦІЯ З ЕВРОПОЮ.

НЮ ЙОРК. — З Порт Вашинґтону, на Лонґ Айленді, вилетів до Европи 41-тоновий гидропляи, Єнкі Клипер, який повіз із собою 100,000 почтових посилок. Цей лет започаткував реґулярну почтову службу повітрям через океан до Европи. Опісля, по пятьох перелетах, Єнкі Клипер буде брати також пасажирів.

ПРИЗНАВСЯ ДО ВЕЛИКИХ НАДУЖИТЬ.

НЮ ЙОРК. — Урядник департаменту стейтового обезпечення від безробіття, Френклін Джеймс, признався сам до перекупств і ствердив, що цілий той департамент був у руках хабарників, які за окупи подавали фальшиві звіти про обовязки обезпечення даних фірм. Обчисляють, що ті хабарники, на державних посадах, впродовж року наразили нюйорський стейт на 15 міліонів долярів утрат.

ДЕРЖАВА СПРОВАДЖУЄ ХАРЧІ СТРАЙКАРАМ.

ҐАРЛЯН (Кентокі). — Державні запомогові комітети почали спроваджувати родинам страйкуючих вуглекопів харчі, між ними „ґрейпфрут", який уважався серед вуглекопів і за добрих часів за „лакітку". Серед страйкуючих вуглекопів уже почав закрадатися голод. Тепер страйкарі матимуть нагоду добиватися своїх слушних прав, не боячись, що власники змусять їх голодом підписати умову.

ЗАСУДИЛИ ЗА ТРОЄННЯ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Лава присяглих признала винуватими троєння в цілі одержання асекурацій 12 осіб. Деякі з них признались до вини. 18 інших очікують розправи. Всі вони належали до шайки труїтелів, які нераз дружилися на те, щоб отруїти мужів і взяти за них асекурацію. Деякі із засуджених жінок були по три рази замужні і по три рази „вдовіли".

ПОЖИВА ДЛЯ МАЙНЕРІВ

Страйкуючі майнери вугля в повіті Гарлен у Кентокі не мали поживи для своїх родин. Юнія „Юнайтид Майн Воркерс" завела по вуглевій окрузі крамниці, в яких страйкуючі майнери можуть дістати поживу даром. На образку така крамниця в місті Тоц: у крамниці роздають сало, картофлі й інші засоби до життя.

ЕПІЛЬОҐ НАПАДУ НА КРАМНИЦЮ „НОВОЇ ФОРТУНИ" У СТРИЮ.

У лютім ц. р. якісь невідомі справники напали на крамницю „Фортуни" у Стрию, підпалили її та, стероризувавши крамарку, намагалися крамницю ограбити. У звязку з тою справою стрийська поліція перевела облаву серед темних типів та арештувала кількох підозрілих. Між іншими два поліцаї прийшли теж і до нотованого на поліції Казимира Каїма. Коли поліцаї веліли Каїмові піти разом з ними на поліцийний комісаріят, Каїм, сильний, атлетичної будови мужчина, почав аґресивно виступати проти поліцаїв. Тоді один із поліцаїв пішов на комісаріят по допомогу і щойно 4 поліцаїм удалося обезсилити Каїма, який поранив до крови двох поліцаїв, що накладали йому кайданки. За свою поведінку Каїм станув перед судом, який, беручи під увагу зменшену почитальність підсудного, засудив його на гривну 30 зл. із заміною на 6 днів арешту.

ПОЖЕЖА У ФРАНЦУЗЬКОМУ МОТОРОВОМУ ПОЇЗДІ.

У моторовому поїзді, що курсує на лінії Ліль—Амієн, повстала 20-го м. м. рано пожежа. Вогонь повстав у переході між третім і четвертим вагоном та перекинувся на покриття останнього воза. Поїзд спинили, але тому, що пасажири заблокували зо страху вихід, довго не можна було відчинити дверей. Вдушилися три особи, а 20 з познаками затроєння димом та з попеченнями мусіли відвезти до лічниці.

РУМУНІЯ ПРИВОЗИТЬ З ПОСПІХОМ ҐАЗОВІ МАСКИ.

У звязку з засобленням цивільного населення у протиґазові маски видано на внесок румунського міністерства летунства і маринарки розпорядок, що звільнює від мита всі маски, що їх привозять зза кордону.

У румунськім воєннім промислі збільшено час праці на дві години денно при одночаснім підвищі заробітків на 25%.

—

ЧОЛОВІК НАМАГАВСЯ ВІДБИТИ ВІД ПОЛІЦІЇ ЖІНКУ-ПАЧКАРКУ.

Катовицька поліція арештувала відому пачкарку Зельму Сверчину. Коли арештовану вели на комісаріят, її чоловік і кілька спільників намагалися пачкарку відбити. Підчас сутички поліція була приневолена вжити пальної зброї і внаслідок стрілянини чоловік арештованої зазнав поважних ран. Раненого перевезли до лічниці.

КОМУНІСТИЧНІ КАНДИДАТИ НЕ МОЖУТЬ ВЕСТИ КАМПАНІЇ В КВЕБЕКУ.

Домініяльний виборчий закон дозволяє членам комуністичної партії кандидувати на послів до федерального парляменту, хоч найвищий суд у провінції Онтеріо узнав комуністичну партію нелеґальною, а членів тієї партії засудив на кілька літ вязниці. Всетаки комуністичні кандидати малиб неабиякий клопіт у провінції Квебек, де існує протикомуністичний закон, який не дозволяє на ніякі комуністичні мітинґи. Отже якби хто з комуністів у Квебеку старався кандидувати до федерального парляменту, то він може собі кандидувати, але провінціяльний уряд не дозволить йому вести кампанії й уладжувати політичні мітинґи.

ВИКРАЛИ ТРУПА З ТРУПАРНІ.

До трупарні загальної лічниці в Турці вломилися два Біндери й Файлер, щоб викрасти трупа Герша Бронера, який по ампутації ноги, згідно з чутками, помер у лічниці. Тимчасом Бронер не помер, а згадані викрали тіло Гната Шийки. Це завважили вони аж дома, куди привезли тіло хлопця. Тоді зараз і відвезли тіло Шийки знову до трупарні. Біндерами і Файлером занявся прокуратор.

ОБІКРАЛИ АДВОКАТА.

З адв. канцелярії Юліяна Лешія у Львові, Ринок 43, хтось украв дві машини до писання й гардеробу вартости 1,000 зл.

ТОВАРИСТВА ПОЛЯКІВ ПРАВОСЛАВНОГО ВІРОІСПОВІДАННЯ.

Цими днями відбулись організаційні збори Т-ва поляків православного віроісповідання у Воложині і в Новгородку, новгородського воєвідства. Збори у Воложині ухвалили м. ін. конечність негайного введення григоріянського календаря.

ВІДГОМІН СЕЛЯНСЬКОЇ БІЙКИ В ДАРОВІЙ.

В Даровій, сяніцького повіту, прийшло до бійки, вислідом якої була смерть 30-літнього Михайла Павшика, батька трьох нелітніх дітей, а 10 селян уступило з поля бійки з важкими ранами. Цей випадок набирає специфічного відгомону тому, що доходження виявило небуденне тло події. В часі свят місцевий крамар спровадив аж 235 літрів скаженого спирту, помішав цей спирт з кавою та цукром і привчав односельчан пити цю трійливу мішанину. До часу ревізії крамареві вдалося продати аж 160 літрів такого спирту. Тому, що Дарова має 300 мешканців, на голову кожного з них припало поверх пів літри цієї отруйної скаженини. Що під впливом такого „алькоголю" прийшло до кровавої бійки — річ зрозуміла.

ТАЄМНИЧЕ ВБИВСТВО ПІД КОЛОМИЄЮ.

Невідомі справники викликали вночі Ф. Максимюка в Мишині під Коломиєю з дому і вистрілили до нього двічі. Коли Максимюк намагався відступити до нутра дому, напасники на очах матери й сестри вбили його черговими чотирма стрілами. Причина вбивства невідома. Поліція веде в цій таємничій справі слідство.

ТИФ У БАСАРАБІЇ.

Румунське міністерство видало розпорядок, щоб у звязку з поширенням пошести тифу у Басарабії на залізничих стаціях між Басарабією та Молдавією наладнали окремі купальні, де мають купатися всі, що їдуть третьою клясою.

НАТИСКАЮТЬ НА СОЮЗ АНГЛІЇ З СОВЄТАМИ

ЛОНДОН. — В палаті послів велася жива дискусія на тему англійсько-совєтських взаємин. Такі визначні діячі як Ллойд Джордж чи Чорчіл підкреслювали, що не буде ніякого „протигітлерівського фронту" в східній Европі без Росії. Казали, що без Росії Англія не зможе оборонити Польщі й Румунії. А Іден додав, що без Росії не можна говорити про те, що можливий мир в Европі, бо без її помочі не буде можна спинити Німеччину в її аґресивних плянах. На те відповідав премієр Чеймберлин, що уряд усе те добре розуміє і робить усе можливе, щоб дійти до союзу з Совєтами. Тільки треба виждати, бо через поспіх можна зробити легко таку помилку, яка знищить ціле діло.

ПРОПОНУЮТЬ НІМЕЧЧИНІ ЗВОРОТ КОЛЬОНІЙ.

ЛОНДОН. — Британський премієр заявив у парляменті, що Англія має одну найважнішу ціль у своїй заграничній політиці: вдержання миру. І тому вона згідна булаб піти на ріжні уступки супроти Німеччини, колиб тільки була певність, що ціною тих уступок можна купити постійне замирення. Тою заявою дав премієр виразно до пізнання, що Англія готова до переговорів з Німеччиною у справі звороту загарбаних їй кольоній.

НІМЕЧЧИНА І СОВЄТИ.

БЕРЛІН. — Німеччина намагається зо свого боку ударемнити змагання Англії дійти до тісного союзу з Совєтами. З того огляду є дуже замітною остання промова німецького міністра пропаґанди, Ґебельса. Він говорив, що є тільки два осередки ширення ненависти до Німеччини: Париж і Лондон. Ґебельс зачислив Німеччину до „пролетарських" держав у противлежности до держав „плютократичних" чи там „буржуазних", що не хотіли визнати Німеччину й Італію собі рівними в міжнародніх справах. Казав, що ті держави, себто Англія і Франція, поводилися з Німеччиною й Італією таксамо, як поводяться „капіталісти" і „февдальні пани" з робітниками. Ось ту промову вважають такою, що звернена в сторону Москви. Бо стиль — Сталіна.

ХОЧЕ ДАТИ ПОЛЬЩІ „ПО ШТАНАХ".

КОЛЬОНІЯ (Німеччина). — Міністер пропаґанди Ґебельс твердив, що демократія не допише в рішальному моменті та підкреслив, що німецька армія найсильніша в світі, додаючи, що німецький нарід навіть сам не свідомий того, який він сильний. Не знають того також поляки, казав він, і тому не здають собі справи з такого говорення, що вони готові йти на Берлін. Тому, казав Ґебельс, треба „тих дурних політичних дітваків вилупити по штанах, щоб їх трохи підовчити".

ФРАНЦІЯ ЗА СОЮЗ З РОСІЄЮ.

ПАРИЖ. — Французький уряд напирає на Англію, щоб таки дійти до союзу з Совєтами. Англія є за те, щоб такий союз був обмежений строго тільки до східно-европейських воєнних конфліктів. Точніше: до оборони Польщі й Румунії. Значить, що навіть не до оборони балтійських держав. А Совєти є проти цього. Вони хочуть зобовязання з боку Франції й Англії, що будуть боронити Совєти в кожному випадку.

ГРОШІ ЯК ПОБОЄВИЩЕ.

ШАНҐАЙ. — Американські кореспонденти подають, що Японія менше потерпілаб на тім, як би програла тепер битву, ніж мав би впасти японський єн. А так сталося. Вартість японського єна впала перший раз на китайській території нижче китайського доляра.

ВІДБУВ ПАРАДУ.

МАДРИД. — Ґен. Франко відбув „параду перемоги", в якій, як подають, взяло участь більше війська ніж його було перед еспанською громадянською війною. Зараз по параді багато вояків відійдуть додому, бо зачинається „відбудова". Згідно з виданим декретом усі чоловіки, від 18 до 50 років, обовязані допомагати державі у її відбудові. В параді було ще до 10,000 італійських жовнірів і до 5,000 німецьких. Усі вони мають опустити Еспанію до 28. травня. В параді було 150,000 жовнірів.

ПАСИВНИЙ ОПІР ЖИДІВ.

ЄРУСАЛИМ. — Британська військова команда повідомила провідників жидівських організацій у Палестині, що вона не стерпить жидівського насильного опору та що порядок буде вдержаний за всяку ціну. Тепер терористичні жидівські акти змаліли, але не зникли. Жидівські землевласники рішили на знак протесту не платити державних податків. Також жидівські організації заявляються за пасивний опір, на взір тактики індійського Ґандія. Таким способом хочуть змусити Англію до зміни політики, яка рішена створити арабську палестинську державу такою, щоб жиди були завжди меншиною, хоч і з правами більшости.

SVOBODA ("LIBERTY")
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТАКИ "ЧЕРВОНА АРМІЯ"

Читачі пригадують собі, що свого часу, коли ми писали про громадянську війну в Еспанії, вживали ми двох виразів на означення армій, що з собою боролися: „червона" і „революційна". Тим ми хотіли відзначити в першу чергу те, що т. зв. „льоялістична" чи там „демократична" армія в Еспанії є на ділі армією, що є під контролею чи проводом червоних аґентів з Москви. Ми були тої думки, що колиб той табор, що мав „червону" армію, не був кермований Москвою, то не булоб місця і для „революційної" армії ґен. Франка. У всякому випадку громадянська війна в Еспанії була би прибрала інший характер. Без Москви інакше виглядалиб і симпатії у світі до тих еспанців, що пішли, правда, брат на брата, але тому, що гарячо любили свій край і гарячо бажали йому кращої долі.

Ми не обкидували болотом тих рядовиків, що були в „червоній" армії й гинули за ідею. „Червоною", і тим усім лихом, що з тою назвою вяжеться, була для нас та армія тільки тому, що вона була сліпим оруддям московських імперіялістичних намірів, що при її допомозі мали би поширитись впливи огидної московської сатрапії. Та, як відомо, нам закидувано, що ми пишемо неправду. Казали, що ця армія не є „червоною", та що вона бореться за „демократію". Тому добре булоб усім тим, що таке казали чи писали, тепер перечитати те, що пишуть провідники „льоялістичної" Еспанії, що тепер опинились здебільша на вигнанні. Хай тепер читають, як то Москва наставила Еспанії „еспанського Леніна" і що вона з ним зробила, коли він не захотів бути вже цілковито під московським чоботом. Хай читають про те, як на приказ Москви всюди в армії наставлено політичних комісарів, очевидно в більшості ряних комуністів, яких завданням не було дбати про бойовий дух армії, а про те, щоб зробити з усіх жовнірів якнайскорше — партійних і вписати їх у комуністичні ряди та витресувати на таких, що не думалиб за Еспанію, але за — советську Росію.

Ось такі речі діялися від 1936 року. Таке тепер стверджують. І виразно підкреслюють, що большевики довели „льоялістів" до прогри в Еспанії.

Те, що сталося в Еспанії, є також великою наукою. Для всіх. А зокрема для тих „демократів", що, воюючи проти фашизму чи націзму, так часто заплющують очі на те, що робить Москва, прикриваючися „соціялістичним" чи „демократичним" плащиком. Бо там, де демократія є підшита Москвою, там мусить прийти до руїни, там мусить наступити програ. Тому мусіла програти і „червона Еспанія", а то завдяки червоному опирові Сталінові. А ми були проти еспанської „червоної" армії, тому, що бачили в ній — Кремль, Москву, а не Мадрид.

СВІТОВА ВИСТАВА

Перше враження. — Виставова частина: промислові павільони, штуки, медичні, умеблювання, молочний. — Інтернаціональна секція: британський павільон, французький, італійський, польський, советський. — Розривкова секція.

Число глядачів, які дотепер відвідали Світову Виставу, далеко менше, ніж те, що його сподівались аранжери. Причина здається та, що люди, знаючи, скільки дивовиж, скільки інтелектуальних і мистецьких осягів зарепрезентовано на тій виставі, мають перед нею тихий страх. Це не шутки, що треба там бути бодай один тиждень, щоб зорієнтуватись тільки в загальних рисах цеї найбільшої дотепер вистави на світі.

Знаючи, скільки матеріяльних і мистецьких скарбів накопичено на тих 1,200 акрах, глядач, переступивши поріг вистави, боїться відважно глянути довкруги себе, глянути на ті величезні, ріжноколірові, найдивачніші павільони, що пишаються довкруги нього. Він лякається, що кожний із них потягне його маґічною силою до себе. А тут стільки їх! А не знати, котрий важніший!

Та всетаки треба собі якось давати раду. Й коли глядач має лиш один день до розпорядимости, то мусить бодай поверховно оглянути три головні частини, з яких складається ця вистава.

Перша частина, це звичайна, виставова. На ній побудовані величаві павільони приватних, промислових і купецьких підприємств, а також павільони ріжних інституцій. Є між ними павільони Дженерал Моторс, Форда, Крайслера та інших автомобільних підприємств. Там у докладно передуманий спосіб представлені способи витвору автомобілів, починаючи від того моменту, коли залізна руда, мідь, нікель і інші мінерали лежать іще в сирій руді глибоко під землею, аж до моменту, коли вони полискуються на готовім автомобілю. Те саме з іншими продуктами, деревом, волоконами, ґумовими опонами. У Фордовім павільоні, між іншим, увагу приковує його перший автомобіль. Малий, смішний, незграбний. Немов тачки із мотором ззаду. Поплили рефлексії: Ось цей автомобіль кількадесять літ тому будував у малій шопі вбогий механік, що нераз не мав кілька центів на хліб. Будував його і мріяв довершити революцію у комунікації, набудувати сотки, тисячі, міліони таких возів без коней. І, зрозуміло, притім належно розбагатіти.

І ось, відвернувши очі від тих „моторових тачок", глядач переконується, що цей чоловік вповні довершив свої мрії. Інформаційна таблиця вказує, що Форд за життя побудував 27 міліонів автомобілів! Притім відповідно розбагатів...

Приголомшені блеском цеї вистави, сідаєте на хвилиночку в його „будучім парку", і линете думкою в рідний край. І пригадуєте собі нашого вбогого стельмаха, який сидів ціле літо в кукурудзі і майстрував „біцикель". Під осінь він його таки змайстрував. Як їхав ним перший раз через село, то всі повибігали, бо „біцикель" дуже скрипів. Всі реготалися з нього. А він оборонявся, що „біцикель" таки добрий, бо ось їде. Задовоівши ось так своє нестримне, фанатичне бажання створити щось нове, він закинув свій „біцикель". Знов узявся до стельмацтва і вмер нуждарем. Чому він не пробував іти шляхом Форда?

Відпочивши трохи, йдете далі. Тягнуть вас силою павільони американських залізниць, у яких знаходите представлену цілу історію розвою залізниць. Та в суті речі і тут добачуєте ту саму фанатичну віру людей у свої візії й ту саму незломну волю виконати їх, що й у Форда. Ще далі павільон, що вчомусь нагадує вам задерті два носи величезних кораблів. Так, це павільон корабельного розвою. Перед вами історія мореплавства, творена незломним людським духом, що вічно рветься до чогось нового, романтичного.

Машини, мотори, інструменти — починають на добре вас томити. Не оглядаючись на боки, ви поспішаєте перед себе, десь в іншу ділянку. Поблукавши трохи чуєте рев коров. Це павільон молочарської компанії Бордена. А є також павільон її суперниці, компанії Шефільда. За склами в рядочках стоять чистенькі корови. Ви бачите, як їх кормлять, як їх автоматично провадять до доєння. „Автоматично", значить, що їх впускають у залізні перегороди, в яких автоматично відкриваються двері. Діставшись раз у їх сіті, корова мусить ступати, як заряджено. Корови слухняно повинуються тій системі й виконують усе навіть із певною гідністю. А в іншім відділі ви бачите машинерію, при помочі якої цідять, стерилізують та переробляють молоко на ріжні продукти.

Біжите далі, без пляну і без напрямку. Зрештою, бачите, що й інші також не мають пляну. Та ось чуєте знов рев коров. Що це? Чи знов прийшли на старе місце? Ні. Ви попали на взірцеву фарму, в якій майже всю роботу виконує електрична енерґія. Цебто, всю хатну роботу, над якою гнуть спини й пітніють наші господині в краю, а також стаєнну і пільну роботу, яку виконують руками наші селяни. Все це влаштоване з такою чистотою і красою, а притім з такою легкістю виконування, що зазрісно стає. Хотілосяб відразу стати хліборобом. Це свого роду мистецтво, а не тяжка хліборобська праця.

Та ось ви доглянули павільон „сучасної штуки". Йти, чи ні? Корови, коні, кури — мають справді дуже мало до діла з малюнками та різьбою. Проте ви заходите туди, бо боїтеся, що готові цей павільон утратити з очей. Не спиняє вас і це, що треба заплатити 25 центів за вступ. Але це вповні оплачується. Бо у просторих кімнатах розміщено по стінах і на постументах поверх 1,200 образів і різьб. Всі вони дібрані, всі високої мистецької вартости і моглиб самі собою становити високої вартости мистецький музей. З усіх сторін спозирають на вас ріжні образи й просять бодай хвилину зупинитись. У них бо творці вмістили стільки чуття, закляли стільки настроїв!

Вийшовши звідтам, попадаєте в павільон внутрішнього умеблювання. Це справжній „завтрішній світ", подумаєте. Ні, не завтрішній, а позазавтрішній, позарічний, позадесятьрічний. А може позасторічний. Бо може за сто літ доведеться звичайному смертельникові дочекатись таких гарних меблів і такого гарного хатнього уладження! На деяких меблях вам дозволено сісти. Ви сідаєте і почуваєте велику приємність. Та не від самого мебля, тільки від великої втоми...

Оглядаючись довкруги, ви бачите, що відбились трохи від „тригранної швайки", (як назвав би трикутний високий виставовий шпиль наш Тарас Шевченко) та від величезної кулі, перісфери, що стоять побіч у самій середині вистави і є її символом. Поспішаєте назад до центру і впадаєте в будинок медицини. Що, як що, а про здоровля треба дещо довідатись", думаєте собі. І справді дещо довідуєтесь. У медичнім павільоні образково представлено, як працює серце, шлунок, легені і всі інші частини тіла. Як кружляє кров, як працюють очі, слух і всі інші орґани наших змислів. Є там представлений розвій людини від часу злуки двох клітин, до її старости. Є представлені ріжні хвороби, подані причини хворіб, та як їм запобігати. Мати бодай тиждень часу на такий павільон, то можна булоб дійсно дечого навчитись.

Далі ви вже так насититесь враженнями, що йдете від павільону до павільону у свого роду душевнім приголомшенні. Бачите цікаві речі, але вони вже вас мало зворушують. Бачите телефонічний павільон і його голосові чуда, включаючи говорячу машину, що за дотиком клявішів вимовляє все, що схочете. Чуєте репродукцію свого власного голосу в телефоні, чи на так званій „авдиції", і т. п. Переходите павільони виробу ріжних харчів, хемікалій, по дорозі оглядаєте чудесні величаві статуї, між ними Вашинґтона. Захоплюєтесь хвилинку водограями і йдете туди, звідки повівають великі чужинецькі прапори.

Це друга секція, звана інтернаціональною. В ній розміщені павільони і вистави 60 держав. А що вам уже небагато часу залишилось, то ви рішаєтесь оглянути тільки найважніші. До них зачисляєте британський, французький, італійський, советський, польський та ще декілька по дорозі. Останні два не тому, що уважаєте їх заздалегідь за найкращі, але тому, що ви цікаві подивитись на успіх наших „сусідів", що у своїх границях втопили нашу націю.

Британський павільон є величезних розмірів. Він має свої добудівки, в яких зарепрезентовані матеріяльні, інтелектуальні і мистецькі скарби Англії та її доміній. Є в них найкращі зразки тих продуктів, якими чваниться край: ріжного роду машини, мотори, суконні вироби, вовна і т. п. Чогось особливого, крім репродукцій англійської корони і розміщення англійської торговельної фльоти, у них нема. Павільон іще не зовсім викінчений і має в собі ще чимало порожнього місця.

Французький павільон також іще не викінчений у середині. Та вже по тім, що є, можна вгадати промисловий, інтелектуальний та мистецький рівень того краю. Є там прекрасно зарепрезентовані французькі вина, перфуми, жіночі окраси, авта, машини, меблі, музичні інструменти, а передівсім французькі кулінарні здобутки.

Італійський павільон імпозантно виглядає знадвору. В нутрі ще не зовсім викінчений, але й там уже можна пізнати, чим чваниться край та на які речі багатий. — Є там гарні вистави італійських штучних волокон, машини, мотори, керамічні вироби, вина, сири, макарони, гарні різьби.

Назагал та сама засада, себто бажання показати у павільоні всі ті промислові вироби, якими гордиться край, панує всюди. Кожний чужинецький павільон має зразки чудових речей, головно тих, які він масово витворює та які експортує в чужі краї.

Польський павільон у нутрі досить добре уладжений. Але той, хто мало знає про Польщу, готов набрати переконання, що цей край має дуже високо розвинену індустрію, а також дуже високий рівень життя. Є там із великим мистецьким смаком уладжені мешкальні кімнати, з модерними меблями, диванами й окрасами. Та ледве, чи в цілій Польщі хто знайде так гарно уладжену кімнату. Є там також гарні зразки польського промислу, машини, хатні електричні вироби, мірничі інструменти і т. п. І тут, той, хто знає добре Польщу, знає і те, що Польща ті інструменти виконує в дуже маленькій скількості та що той промисл фактично ще у „пеленковому стані". Є там теж гарні малярські експонати, до яких на першім місці належать образи Яна Стики. Є теж народні строї, серед яких видніє і гуцульський стрій. Вистава назагал гарна. Та вона уявляє собою не те, що є в Польщі, тільки те, про що поляки мріють, щоб воно в Польщі було.

Советський павільон, треба признати, представляє цілком правдиво те, що є в Советах. Цілий завалений крикливою пропаґандою. Зверху павільон робить імпозантне враження. Та в нутрі пустка. Точнісінько така, якою є ціла советська цивілізація і культура. Як тільки переступите поріг, бачите на стіні величезний кольоровий образ, на якому ніби представлені всі суспільні советські шари, селяни, робітники, вояки, ґенерали, урядовці і т. п. усміхнені, щасливі, добре одягнені. Все це мальоване фарбою на стіні. Бачите далі дві великі і гарно вирізьблені фіґури Сталіна і Леніна. Опісля на стінах знову бачите Сталіна в десятках ріжних позицій, що мають виявляти, який він мудрий, відважний, добрий, чи лагідний! Раз бачите його як оборняє Царицин, далі, як розмовляє з селянами, як маширує з Ворошиловом. Одним словом, відразу пізнаєте, що це „найґеніяльніший". Бо так намальовано і написано на стінах. Ідете далі. І на ваше здивування не запримічуєте ніяких справжніх експонатів, ніяких виробів Советів, тільки фотоґрафії, поодинокі і збірні, що крикливо і перебільшено захвалюють край. Подібні фотоґрафії, за розмірно невелику ціну витворюють по професійних фотоґрафічних студіях в Америці.

З тих фотоґрафій виходить, що край дуже веселий. Але чому веселий, ви не знаєте. Бо не бачите довкруги себе реальних причин їх веселости. В цілому тому величезному павільоні є лиш один однісінький експонат советського промислу: великий незугарний трактор, званий „Сталинець". Подібні трактори можна побачити в павільонах американських фабрик авт, але не як теперішний продукт, тільки як взірець минулого, через що фабрика переходила, поки не дійшла до нинішнього продукту. Та у Советів це старе — досяг!

Є ще під стіною за склом кілька народніх строїв, але мабуть зо страху перед „націоналізмом", не подано, звідки та чиї це строї. Є теж кілька різьблених речей, але теж не поданий їх родовід. Зате цифри на стінах розхвалюють, як піднявся советський промисл, на скільки відсотків зріс добробут. Аж голова крутиться! Совети не прислали своїх експонатів на виставу. Але звідки могли їх узяти? Посилати речі, в роді советського „пива", про яке американський журналіст Гарольд Дені сказав, що це „зігнила вода"? Совети дуже добре знають, що вони розумних не обдурить. А дурень від образка буде раді. На лік не знайде також глядач денебудь назви „Україна", „українець". Навіть і на мініятурній репродукції „Дніпрельстану" не подано, де це, тільки поголовно зазначено „С. С. С. Р." Ось так трактують большевики другу по величності свою „соціялістичну республику"; хоч та „республика" доставляє цілому СССР від 65 до 85% вуґілля, залізної руди та манґану, не вчисляючи пшениці та інших харчевих продуктів. Смоктати Україну є кому, але згадати про неї бодай маленьким словечком за границею, то вже ні.

З цілої української „репрезентації" в тім советськім павільоні видніє лише серед цілої ґалерії советських письменників малий образ Тараса Шевченка, з підписом „Поет українського народу, Тарас Шевченко". Висить він між таким же малим портретом грузинського поета Руставелі і мабуть калмуцького Ябаєва. Це все — про Україну. А скільки українських грошей, труду і поту пішло на збудування цього павільону!

Перебігши ще кілька павільонів, ви бачите, що вже добре стемніло. А вам треба ще поглянути на третю секцію, — розривкову. Виходите надвір. Тут перед вами розлягаються чудові вигляди водних фонтан, розмальованих ріжними кольоровими світлами. Полюбувавшись трохи і тим видом, берете автобус і за 10 центів їдете до третьої секції. У третій секції є теж чимало чуд і видовищ. Та всі вони мають розривкове значіння. З найважніших розривкових точок є там „акваКейд", у якому що вечора найкращі американські пливаки і пливачки, в товаристві сотень гарних, скупо одягнених красунь, пописуються своїми пливацькими штуками. Позатим є сотки ріжних розривкових заведень, подібних до тих, які знаходимо по розривкових парках у надморських купелевих містах. До цікавих подій належить попис світляних ракет, у часі якого тріскають високо на небі ріжнокольорові ракети, освітлюючи його в фантастичний спосіб.

На один день це багато. Дуже багато. Перетомлені до краю, переповнені враженнями немов та фільма, на якій двацять разів хтось здіймав знимку, ви вертаєтесь додому.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина третя.

(83)

Селяни були люди іншого складу ніж хлопи, але також, як й хлопи, не моги становити для Кудеяра надії певности. Селяни жили перше по своїх дворах, не були як хлопи, челяддю без означеного звання, обовязаною сповняти ту чи іншу волю пана, котрий їх годував і зодягав. Селяни були робітники, що в поті чола добували хліб свій із землі, одержаної за умовою з її власником. Гірка доля руїни постигла їх випадково тільки тому, що їм прийшлося жити на землі того боярина, котрого постигла опала. В них не було тих хиб, які були питомі двірні. Хліборобська праця углагороднює чоловіка, і якаб лиха не була суспільність, ті, котрі занимаються виключно хліборобством, будуть зглядно ліпшими і чеснішими людьми в тій суспільності, так довго, поки не перестануть бути хліборобами. Після того, як цар без усякої причини й вини зо сторони тих селян приказав спалити їх доми, знищити скупі їх маєтки, а самих розігнати на всі чотири вітри, засуджуючи їх на голодову смерть, їм приходилося якимнебудь іншим способом піддержувати своє існування, і вони пішли в розбишаки для шматка хліба. Інші засоби не лишалися їм. Але поки вони не привикли до нового способу життя і не засмакували ще в злодійствах, вони все готові були покинути розбишацьке діло, щоб лиш показалася можливість занятись попередніми засобами добування хліба. Досить булоб їм сказати: от вам земля, от вам соха, борона, серп — і вони оставлять Кудеяра на долю і недолю! Вояки, що втекли від служби, були трьох родів: одні втекли перед небезпечностями війни, отже з трусливости. Багато з їх братії втікали в степи і там поселювалися зо своїми людьми; на розбій пускалися такі з них, котрим нічим було піднятися і взагалі не було з чим поселитися. На них годі було Кудеярові надто числити; трусливість, що загнала їх у розбишаки, взяла над ними верх і тут, таксамо як у царській службі. Такі були відважні тільки тоді, коли приходилося розправлятись із безбройними і слабшими, але підчас стрічі з очевидним небезпеченством хоробрости вже в них не ставало. Інші, як передавшіся Кудеярові рильчани, пішли за хвилевою надією на виграння справи, на успіх підприємства. Ті люди при невдачі зараз би піддалися намовам противної сторони, колиб вона подала їм прощення їх вини. Вкінці тут були вояки, котрих доля була похожа до певної міри на долю Кудеяра: то були ті, котрих цар позбавив дібр, не приймивши їх самих в опричнину, або кинув опалу на їх родину — ті сердечніше відносилися до справи, наміреної Кудеяром; та їх було менше.

Між отаманами тої шайки, до котрої пристав Кудеяр, два, Лисиця і Муха, були з боярських людей; їх шайки складалися майже виключно з людей і селян опальних бояр. Лисицю зробили отаманом за його моторність; він так і вертівся, бігав засапаний, кричав так скоро, що піймити його не все було можна, давав гострі прикази і сам нарушав їх. Після приходу Кудеяра він безнастанно пхався до нього з радами, а Кудеяр не звертав на них уваги, хоч ніколи не противився йому, і Лисиця сповняв у всім волю Кудеяра, але був тим заєдно огірчений. Муха був примірником іншої вдачі, також питомої хлопському станові: в нього було мало рухливости, якась сонність, отяжілість, говорив він не скоро, але зате неначе все щось думав і силувався видумати таке щось, чого не видумати іншим. Його вважали розумним, свідущим, і за те вибрали отаманом. (Д. буде).

КАСОВИЙ ЗВІТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ЗА КВІТЕНЬ 1939 РОКУ

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив
1.	344.63
2.	200.51
3.	113.28
4.	81.39
5.	264.06
6.	72.27
7.	265.85
8.	227.31
9.	173.24
10.	173.48
11.	95.08
12.	125.95
13.	83.53
14.	23.15
15.	32.94
16.	85.30
17.	36.30
18.	120.96
19.	14.87
20.	244.18
21.	130.14
22.	104.07
23.	56.07
24.	100.37
25.	68.46
26.	35.75
27.	61.35
28.	140.02
29.	165.71
30.	78.12
31.	185.98
32.	29.60
33.	107.92
34.	42.29
36.	139.52
37.	103.26
38.	230.35
39.	94.62
40.	20.47
41.	23.31
42.	188.10
43.	63.80
44.	131.03
45.	289.89
46.	26.18
47.	46.70
48.	52.50
49.	17.96
50.	164.38
51.	57.71
52.	90.03
53.	89.46
54.	51.08
55.	52.77
56.	155.27
57.	164.06
58.	173.04
59.	180.45
60.	37.06
61.	21.87
62.	123.97
63.	350.19
64.	118.36
65.	246.50
66.	111.60
67.	194.11
68.	19.56
69.	121.24
70.	277.64
71.	40.70
72.	64.85
73.	102.95
74.	33.07
75.	144.95
77.	83.16
78.	96.67
79.	19.87
80.	44.22
81.	136.45
82.	62.63
83.	184.96
84.	56.98
85.	132.56
86.	229.18
87.	191.74
88.	34.55
89.	29.39
90.	333.34
91.	347.52
92.	24.54
93.	55.37
94.	462.19
95.	42.15
96.	136.61
97.	207.27
98.	145.40
99.	200.91
100.	113.42
101.	42.56
102.	585.10
103.	120.11
104.	255.51
105.	177.64
106.	294.53
107.	41.00
108.	109.12
109.	140.35
110.	12.83
111.	35.61
112.	284.96
113.	63.84
114.	55.32
115.	26.46
116.	54.43
117.	106.96
118.	88.65
119.	37.82
120.	177.85
121.	151.55
122.	57.96
123.	172.72
124.	106.28
125.	94.40
126.	88.93
127.	165.49
128.	24.21
129.	38.42
130.	366.17
131.	17.50
132.	162.10
133.	236.44
134.	94.15
136.	179.75
137.	182.30
138.	121.55
139.	73.81
140.	83.03
141.	68.63
142.	129.87
143.	149.27
144.	38.24
145.	55.90
146.	203.26
147.	455.08
148.	31.78
149.	60.86
150.	46.87
151.	133.02
152.	87.99
153.	9.57
154.	39.08
155.	516.39
156.	105.80
157.	20.99
158.	339.40
159.	75.21
160.	120.75
161.	217.59
162.	37.71
163.	129.69
164.	171.78
165.	38.55
166.	52.73

Відділ	Заплатив
167.	184.16
168.	212.38
169.	43.16
170.	179.45
171.	82.45
172.	43.63
173.	88.50
174.	19.65
175.	196.91
176.	204.90
177.	129.93
178.	106.78
179.	228.01
180.	54.09
181.	121.04
182.	180.55
183.	167.97
184.	21.90
185.	82.84
186.	65.66
187.	32.29
188.	56.48
189.	11.82
190.	40.77
191.	153.32
192.	149.79
193.	112.33
194.	41.41
195.	53.94
196.	54.38
197.	34.39
198.	65.88
199.	34.44
200.	187.08
201.	42.85
202.	39.67
203.	17.92
204.	906.21
205.	19.85
206.	503.81
207.	70.62
208.	36.62
209.	77.23
210.	73.29
211.	186.48
212.	63.28
213.	342.07
214.	39.36
215.	26.23
216.	35.11
217.	467.89
218.	246.08
219.	239.77
220.	170.76
221.	572.58
222.	15.81
223.	327.72
224.	29.34
225.	10.32
226.	65.15
227.	66.31
228.	147.64
229.	182.48
230.	270.03
231.	16.26
232.	62.67
233.	48.20
234.	154.17
235.	158.19
236.	169.19
237.	245.22
238.	207.87
239.	357.88
241.	80.77
242.	132.90
243.	75.98
244.	21.89
245.	107.76
246.	67.01
247.	259.11
248.	67.04
249.	39.30
250.	33.18
251.	256.03
252.	102.67
253.	107.75
254.	137.98
255.	68.92
256.	67.08
257.	37.29
258.	30.72
259.	199.98
260.	53.93
261.	8.18
262.	83.61
263.	55.01
264.	86.24
265.	41.22
266.	174.93
267.	103.57
268.	114.51
269.	41.38
270.	242.48
271.	90.51
272.	30.78
273.	176.90
274.	194.15
275.	90.78
276.	351.03
277.	253.29
278.	44.01
279.	18.76
280.	216.58
281.	90.85
282.	229.56
283.	139.30
284.	85.35
285.	25.77
286.	48.88
287.	15.64
288.	255.27
289.	38.08
290.	67.35
291.	198.93
292.	642.34
293.	108.12
294.	41.45
295.	191.53
296.	286.11
297.	23.38
298.	95.57
299.	74.69
300.	138.51
301.	160.97
302.	14.59
303.	68.44
304.	92.15
305.	73.29
306.	34.94
307.	38.07
308.	110.52
309.	35.08
310.	108.45
311.	19.48
312.	121.64
313.	8.87
314.	13.88
315.	24.25
316.	286.84
317.	91.38
318.	140.19
319.	101.63
320.	131.01
321.	88.96
322.	60.03
323.	78.51
324.	175.90
325.	120.00
326.	119.24
327.	43.52
328.	24.47
329.	8.61
330.	143.97

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
331.	65.79	379.	100.86
332.	75.12	380.	51.75
333.	109.96	381.	29.50
334.	249.14	382.	84.09
335.	46.15	383.	196.60
336.	227.68	384.	38.11
337.	21.81	385.	273.79
338.	277.33	386.	20.50
339.	103.94	387.	17.44
340.	21.26	388.	174.59
342.	182.25	389.	31.58
343.	74.56	390.	88.65
344.	82.38	391.	2.89
345.	118.73	392.	21.53
346.	15.77	393.	125.32
347.	137.01	394.	3.34
348.	35.18	395.	6.78
349.	50.81	396.	110.55
350.	136.09	397.	23.17
351.	47.11	398.	31.21
352.	84.56	399.	25.91
353.	38.23	400.	89.78
354.	17.33	401.	45.09
355.	66.18	402.	14.77
356.	21.61	403.	293.12
357.	62.70	404.	62.90
358.	68.15	405.	119.20
359.	82.66	406.	279.51
360.	14.29	407.	58.77
361.	1,314.46	408.	31.29
362.	63.78	409.	71.80
363.	107.05	410.	13.58
364.	467.40	411.	51.90
365.	72.40	412.	51.45
366.	22.02	413.	20.98
367.	334.80	414.	8.04
368.	32.30	415.	16.79
369.	246.38	416.	54.48
370.	253.60	417.	9.21
371.	210.65	418.	6.25
372.	48.12	419.	94.91
373.	40.28	421.	31.43
374.	57.82	422.	8.93
375.	113.13	423.	10.16
376.	29.99	424.	11.74
377.	17.53	425.	11.47
378.	28.49		

Доплачено до місячних вкладок за членів Зг. Бр. 375.78

З місячних вкладок нових родів обезпечення $49,683.87

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	12.00	225.	14.54
2.	4.29	230.	3.81
3.	2.42	234.	20.21
8.	98	237.	2.68
19.	1.58	243.	18.23
28.	12.03	245.	3.08
30.	11.32	257.	3.87
33.	7.91	262.	1.41
37.	16.20	268.	2.93
39.	32.02	274.	1.49
65.	14.02	275.	16.46
69.	1.36	276.	3.54
70.	3.80	277.	2.02
83.	2.86	278.	1.15
90.	14.84	282.	3.55
101.	2.84	283.	1.53
102.	4.96	284.	3.37
106.	7.23	286.	36.07
108.	8.61	288.	4.80
112.	6.53	292.	1.83
117.	4.46	298.	3.05
125.	3.61	305.	8.31
127.	5.65	316.	1.41
139.	2.35	321.	5.01
142.	10.37	322.	1.31
143.	11.25	328.	2.01
147.	28.16	334.	2.28
151.	6.04	335.	6.34
161.	1.92	336.	7.99
170.	12.93	342.	20.33
181.	1.57	345.	2.65
185.	6.68	349.	5.24
189.	3.49	358.	1.62
194.	81	361.	2.48
206.	5.45	367.	3.51
208.	2.48	370.	15.74
209.	4.26	371.	1.30
216.	14.85	384.	28.93
217.	2.74	388.	17.56
221.	8.20		

З місячних вкладок старого роду обезпечення ...... $ 588.71

З місячних вкладок від членів	$50,272.58
Процент від бондів	1,530.00
Процент від моргеджів	2,302.00
Рент від реальностей	12,696.69
Процент від позичок	336.22
Зворот позички до народного фонду	30.00
Зворот степендії-позички В. Мішанця, в. 363	25.00
Уневажнений грошевий зворот	7.14
Зворот надвишки соціяльного обезпечення	9.00
Сплати моргеджів	1,610.50
Сплати позичок	702.81
Сплати нота	25.00

Сирітські части по бл. п.:

в. 217 Бащук Параскевія 250.00

Разом $69,796.94

РОЗХІД:

Виплати посмертних запомог по бл. п.:

в. 3 Голубець Іван	$ 1,000.00
в. 7 Хосовський Олекса	1,000.00
в. 12 Ганчар Онуфрей	928.57
в. 65 Пітула Марія	1,000.00
в. 176 Мельник Іван	1,000.00
в. 177 Дутка Григорій	500.00
в. 178 Медвідь Микола	1,000.00
в. 211 Гуль Василь	1,000.00
в. 217 Бащук Параскевія	500.00
в. 292 Качмар Дмитро	1,000.00
в. 308 Дмитрів Іван I.	500.00
в. 364 Савка Василь	1,000.00
в. 403 Адзима Анна	500.00

Інші виплати посмертного фонду:

Дивіденда для членів, обезпечених в нових родах обезпечення	49,174.92
Грошеві звороти нових родів обезпечення	475.08
Процент на бондах (accrued interest)	32.33
Зворот проценту від позички	3.42

Виплати сирітського фонду по бл. п.:

в. 20 Трендовацький Мик.	210.85
в. 22 Гумен Іван	407.18
в. 147 Войтович Дмитро	95.55
в. 370 Клімковський Петро	234.58
в. 374 Пантелюк Катерина	200.00
в. 1 (Зг.Бр.) Хімчак Петро	160,00

Виплати з фонду Згоди Братств:

Доплачено до місяч. вкладок за членів Зг. Бр. 375.78

Виплати з фонду обезпеки інвестицій і смертности (Contingent Fund):

Направи реальностей 1,000.00

Виплати народного фонду:

Стипендії, згідно з ухвалою головного річного засідання:

в. 4 Пупчик Павло	35.00
в. 7 Пухер Анна	25.00
в. 7 Сухиня Михайло	35.00
в. 7 Пласконос Степан	50.00
в. 7 Петрунцьо Андрій	35.00
в. 22 Козак Михайло	45.00
в. 23 Бінковська Юлія	35.00
в. 30 Клос Катерина	35.00
в. 31 Стах Іван	35.00
в. 45 Кісь Марія	35.00
в. 45 Малик Евген	40.00
в. 53 Малевич Ольга	40.00
в. 53 Шпікула Русел	40.00
в. 69 Олександра Ликтей	45.00
в. 54 Білінський Іван	40.00
в. 75 Тарас Данило	35.00
в. 102 Олексик Іван	40.00
в. 147 Гуменюк Павло	40.00
в. 151 Біленька Анна	35.00
в. 157 Бонк Петро	35.00
в. 171 Кусей Юлія	40.00
в. 179 Паращак Павло	50.00
в. 188 Цмайло Дмитро	35.00
в. 203 Мацевка Іван	40.00
в. 204 Харамбура Іван	45.00
в. 204 Дудра Михайло	45.00
в. 204 Душник Володимир	45.00
в. 223 Конюх Ольга	25.00
в. 223 Проць Володимир	35.00
в. 239 Кучірка Іван	40.00
в. 259 Пелех Йосиф	35.00
в. 262 Кулявець Іван	35.00
в. 274 Мусійчук Ірина	45.00
в. 276 Коруна Данило	35.00
в. 286 Заканич Іван	35.00
в. 291 Гущак Володимир	50.00
в. 292 Михальчук Петро	40.00
в. 296 Оліяр Антін	35.00
в. 319 Пшик Володимир	35.00
в. 324 Слободхан Дмитро	45.00
в. 338 Лабойко Богдан	35.00
в. 338 Хомош Катерина	35.00
в. 338 Кудлик Іван	35.00
в. 358 Скоратко Зиновія	35.00
в. 361 Скоробогач Михайло	45.00
в. 361 Пула Евген	45.00
в. 364 Чайка Стефанія	35.00
в. 364 Бревка Наталія	35.00
в. 370 Пусьмений Мартин	35.00
в. 370 Марущак Адольф	40.00
в. 375 Яремко Олекса	40.00
в. 384 Фейка Андрій	35.00
в. 390 Прухніцький Андрій	40.00
в. 401 Кук Мирослав	40.00
в. 419 Оземок Анна	35.00
На визвольну боротьбу	500.00
Український Сиротинець у Філядельфії, Па.	150.00
Українська Вища Школа в Стемфорді, Конн.	150.00

Запомоги з запомогового фонду:

в. 7 Ціркот Лешко	25.00
в. 8 Попович Семен	35.00
в. 10 Студент Филип	35.00
в. 10 Журав Лукач	35.00
в. 10 Рубас Марія	25.00
в. 33 Грицкевич Ева	25.00
в. 42 Смеркло Дмитро	35.00
в. 51 Іваник Іван	35.00
в. 56 Карась Ксеня	25.00
в. 74 Куць Йосиф	35.00
в. 83 Януш Теодор	35.00
в. 90 Митчак Григорій	35.00
в. 90 Джугла Іван	35.00
в. 95 Куць Анастасія	25.00
в. 96 Зенчак Розалія	25.00
в. 98 Курила Гарасим	35.00
в. 105 Навроцький Павло	50.00
в. 109 Шепеляк Онуфрей	35.00
в. 147 Кривощина Іван	35.00
в. 147 Карпевич Дмитро	35.00
в. 159 Камінська Марія	25.00
в. 159 Николишак Тимко	35.00
в. 172 Кучинський Павло	35.00
в. 189 Надич Марія	25.00
в. 201 Борецький Гілярий	30.00
в. 202 Кіцак Анна	31.00
в. 206 Строцький Іван	35.00
в. 206 Клюсевич Домка	25.00
в. 206 Рогожин Семен	35.00
в. 220 Демко Василь	35.00
в. 227 Іванців Юлія	25.00
в. 230 Мисливий Іван	30.00
в. 233 Валах Катерина	25.00
в. 233 Запотічна Марія	35.00
в. 239 Криськів Микола	35.00
в. 252 Сенів Григорій	50.00
в. 267 Каплун Марія	25.00
в. 268 Липка Теодор	35.00
в. 272 Кравчук Бен	35.00
в. 276 Мацюрак Адам	35.00
в. 288 Тульба Павло	35.00
в. 296 Лобур Петро	35.00
в. 300 Іванічко Михайло	35.00
в. 301 Кулинич Іван	25.00
в. 309 Ковтун Іван	35.00
в. 316 Падучак Іван	35.00
в. 320 Іванів Олекса	35.00
в. 333 Ротала Марія	25.00
в. 336 Дмитрів Семен	35.00
в. 361 Галущак Василь	50.00
в. 361 Гладкий Микола	35.00
в. 371 Яцентий Микола	35.00
в. 400 Стебен Франко	35.00

Виплати адміністраційного фонду:

Нагорода секретарям за перший квартал 1939 р.	5,683.65
Укр. Пресова і Книжкова Спілка за орган	3,595.00
Актуар за оцінку грамот і інші праці	1,082.00
Нагороди за нових членів	930.75
Лікарі за нових членів	849.50
Платня головного уряду	825.00
Прибори для відділів і членів	607.06
Рент за офіси	500.00
Платня помічних сил	414.50
Укр. Пресова і Книжкова Спілка за праці і друки	257.98
Машина до писання чеків	225.00
Соціяльне обезпечення робітників	156.94
Видатки канцелярійні, почта, телефон і т. п.	143.53
Друк чеків і інші друки	100.10
Спортова акція	95.30
Справи правні при виплаті посмертних запомог	90.00
Кошти подорожей і репрезентації	65.00
Нагороди для нових молодечих відділів	50.00
Рент і направи машин	39.63
Фотографічні знимки деклярацій нових членів	31.80
Стейт за лайсенс	25.00

Інші виплати:

Податок, вода, опал світло і інші видатки на реальностях 4,788.74

Інвестиції готівки:

Інвестовано в бондах	23,070.00
Інвестовано в моргеджах	7,500.00
Позички членам	3,238.52

Разом $122,319.26

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Готівка з кінцем березня 1939 осталася	$342,824.02
Прихід за квітень	69,796.94
Разом	$412,620.96
Розхід за квітень	122,319.26
Готівка з кінцем квітня 1939 р. остається	$290,301.70

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$ 290,301.70
Моргеджі	1,352,523.54
Бонди	1,505,347.92
Реальности	1,163,251.12
Позички	581,606.66
Друкарня і книгарня	18,283.59
Ноти	2,950.00
Разом	$4,914,264.53

Стан довжний:

Посмертний фонд нових родів обезпечення	$4,101,708.48
Адміністраційний фонд	177,515.00
Запомоговий фонд	80,347.08
Конвенційний фонд	26,745.48
Народний фонд	2,406.80
Contingent Fund for protection of investment & insured	225,968.00
Посмертний фонд старого роду обезпечення	68,289.95
Резервовий фонд	11,637.77
Сирітський фонд	176,378.55
Фонд Згоди Братств	43,267.42
Разом	$4,914,264.53

М. Мурашко, гол. предсідник
Р. Слободян, гол. фін. секр.-кас.

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив
1.	7.65
2.	12.15
3.	2.05
4.	1.80
5.	5.40
6.	4.06
7.	19.12
8.	11.70
9.	10.80
10.	3.37
11.	11.70
12.	1.35
13.	11.02
14.	1.58
15.	45
16.	4.75
18.	90
20.	12.60
21.	9.00
22.	4.25
23.	2.03
24.	7.88
25.	90
26.	2.70
27.	70
28.	6.30
29.	9.25
30.	8.10
31.	6.15
33.	19.80
34.	3.38
36.	10.35
38.	8.10
39.	5.62
40.	1.35
42.	7.20
43.	4.05
44.	10.13
45.	12.37
46.	45
47.	2.95
48.	3.60
50.	12.15
51.	23
52.	3.15
53.	4.95
54.	1.80
55.	2.50
56.	12.83
57.	9.00
58.	6.98
59.	11.50
60.	1.80
61.	2.48
62.	7.90
63.	17.78
64.	6.75
65.	10.00
66.	45
67.	7.20
68.	45
69.	1.80
70.	6.75
71.	3.95
72.	2.70
73.	3.60
74.	7.25
75.	7.87
77.	6.30
78.	2.05
79.	90
80.	2.03
81.	4.75
82.	2.95
83.	7.45
84.	1.60
85.	16.00
86.	7.90
87.	6.53
88.	4.28
89.	1.35
90.	14.85
91.	15.55
92.	1.80
93.	1.35
94.	17.55
95.	3.60
96.	11.25
97.	11.50
98.	3.40
99.	14.40
100.	2.25

Відділ	Заплатив
102.	26.33
103.	3.37
104.	4.70
105.	11.02
106.	10.35
107.	1.80
108.	2.70
109.	6.30
110.	1.35
112.	10.35
113.	2.70
114.	1.35
115.	2.05
116.	7.45
117.	1.35
118.	2.70
120.	8.55
121.	11.48
122.	2.48
123.	6.75
124.	5.18
125.	10.68
126.	5.40
127.	7.20
128.	2.93
129.	45
130.	18.50
132.	4.50
133.	2.93
136.	15.98
137.	10.58
138.	3.85
139.	3.60
140.	6.73
141.	1.35
142.	17.35
143.	5.18
144.	2.25
145.	5.85
146.	9.36
147.	31.27
148.	2.70
149.	2.25
150.	14.85
151.	8.78
152.	1.38
154.	1.15
155.	14.65
156.	10.15
158.	12.60
159.	3.60
160.	4.05
161.	7.45
162.	1.15
163.	3.38
164.	28.80
165.	6.75
167.	9.23
168.	2.45
169.	25
170.	8.10
171.	9.90
172.	8.78
173.	4.28
174.	3.60
175.	11.92
176.	13.50
177.	2.03
178.	3.40
179.	11.03
180.	14.40
181.	25
182.	3.60
183.	2.92
185.	5.63
186.	5.18
187.	45
188.	3.73
191.	6.75
192.	7.65
193.	3.60
194.	1.13
196.	2.25
198.	2.18
199.	68
200.	17.10
201.	4.05
204.	88.20
205.	3.60
206.	25.20
207.	2.04
208.	25

Відділ	Заплатив
209.	1.15
210.	1.58
211.	10.15
212.	3.15
213.	13.05
214.	1.00
217.	12.83
218.	7.65
219.	12.15
220.	7.20
221.	34.65
222.	70
223.	31.75
225.	2.00
227.	68
228.	4.10
229.	10.60
230.	16.03
231.	2.48
232.	4.95
233.	4.43
234.	11.68
235.	9.45
236.	6.97
237.	9.45
238.	19.00
239.	33.75
241.	1.80
242.	5.65
243.	9.00
244.	1.35
245.	4.50
246.	1.57
247.	10.15
248.	5.65
250.	2.70
251.	11.70
252.	9.45
253.	3.60
254.	10.35
255.	3.40
256.	3.15
257.	1.58
258.	5.18
259.	8.55
260.	15.08
262.	1.98
263.	90
265.	90
266.	2.93
267.	3.15
268.	4.28
269.	2.25
270.	10.15
271.	6.10
272.	4.05
273.	2.70
274.	28.58
275.	2.70
276.	18.25
277.	18.68
278.	1.15
279.	1.58
280.	13.30
281.	9.90
282.	12.38
283.	8.10
284.	1.60
286.	2.70
287.	1.58
288.	8.78
289.	2.93
290.	1.40
291.	23.40
292.	36.00
293.	4.50
294.	1.57
295.	6.97
296.	7.88
297.	2.05
298.	70
299.	2.70
300.	6.30
301.	4.35
302.	1.35
303.	3.38
304.	90
305.	3.83
307.	70
308.	1.15
309.	90
310.	2.95
311.	1.15
312.	5.62

Відділ	Заплатив
313.	25
314.	45
315.	25
316.	7.05
317.	2.93
318.	7.20
319.	11.70
320.	5.40
321.	4.50
322.	1.48
323.	7.20
324.	4.05
325.	4.73
326.	6.08
327.	2.93
328.	45
330.	10.80
331.	5.65
332.	6.50
333.	5.63
334.	9.68
335.	90
336.	7.88
338.	15.30
339.	5.50
340.	90
342.	7.20
344.	3.15
345.	5.20
346.	1.55
347.	9.25
348.	3.45
349.	4.50
350.	4.05
351.	68
352.	4.05
353.	1.80
354.	45
355.	1.15
356.	2.08
357.	1.80
358.	5.50
359.	4.73
361.	49.35
362.	7.45
363.	8.78
364.	16.45
365.	4.05
366.	2.25
367.	9.50
368.	50
369.	13.95
370.	4.95
371.	11.58
373.	3.60
374.	1.80
375.	7.20
376.	70
377.	1.35
378.	2.05
379.	10.35
380.	7.42
381.	1.57
383.	12.83
384.	6.30
385.	12.15
386.	3.00
388.	13.05
389.	1.57
390.	13.50
392.	90
393.	12.83
396.	3.60
398.	1.15
399.	25
400.	13.30
401.	90
402.	45
403.	3.60
404.	1.35
405.	3.15
406.	13.25
407.	90
409.	2.70
410.	1.60
411.	70
413.	2.92
414.	75
415.	7.83
418.	45
419.	3.15
421.	2.55
422.	23.85
425.	2.48

З місячних вкладок від членів	$2,500.07
Процент від бондів	200.00
Процент від моргеджів	276.76
Рент від реальностей	792.00
Сплати моргеджів	160.75
Разом	$3,929.58

РОЗХІД:

Виплати з посмертного фонду по бл. п.:

в. 94 Левицький Михайло	$ 367.00
в. 223 Левчук Олекса	500.00

Інші виплати посмертного фонду:

Грошеві звороти Т. 2. ...... 332.77

Виплати з фонду адміністраційного:

Укр. Пресова і Книжкова Сп. за Український Тижневик	475.00
Платня помічних сил	327.85
Укр. Пресова і книжкова Сп. за друки і праці	249.52
Актуар за оцінку грамот	175.00
Соціяльне обезпечення помічних сил	54.45
Прибори для відділів і членів	85.00
Видатки канцелярійні на почту і т. п.	25.00
Нагороди для секретарів	8.70

Інші виплати:

Податок, вода, опал, світло і інші виплати на реальностях 245.00

Разом $2,845.29

ЗІСТАВЛЕННЯ.

Готівка з кінцем березня 1939 р. осталася	$54,628.18
Прихід за квітень	3,929.58
Разом	$58,557.76
Розхід за квітень	2,845.29
Готівка з кінцем квітня 1939 р. остається	$55,712.47

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	$ 55,712.47
Моргеджі	157,898.49
Бонди	181,682.07
Реальности	55,650.92
Позички	186.00
Разом	$451,129.95

Стан довжний:

Посмертний фонд	$347,957.26
Адміністраційний фонд	103,172.69
Разом	$451,129.95

М. Мурашко, гол. предс.
Р. Слободян, гол. фін. секр.-кас.

ЯК НАРОДИЛАСЯ ФОТОҐРАФІЯ

У січні ц. р. святковано урочистою академією в університеті в Сорбоні (Париж) століття винаходу фотоґрафії й її двох творців: Нісефора Ніепс і Люї Жака Даґер.

Доля винахідників, а зокрема Ніепса, це довга боротьба з недовірям людей, із трудноцами, що накопичувались на кожному кроці й врешті з виском тих, що їм фінансово помагали й з винаходу хотіли тягнути зиски тільки для себе.

Обидва винахідники тільки випадково зійшлись для співпраці. Обидва цілком інакшої вдачі являли собою яскравий контраст і в цілому житті і в боротьбі за життя.

Нісефор Ніепс жив наче аскет; самітний у своїй робітні в містечку Шальон. Ніепс ні з ким не зустрічався, цілими днями просиджував у робітні. Вступ сюди мали тільки його жінка й брат. Ніепс був уродженим винахідником, та для перших своїх винаходів, як гидравлічна машина й мотор, не знайшов він признання. Праця над винаходами коштувала дуже багато, а ніхто ані не цікавився цими винаходами ані не давав йому підмоги. Навіть його брав втратив уже надію, щоб зтого вийшло щось корисне, а не маючи вже ніяких засобів на прожиття для всіх, виїхав до Анґлії, щоб там продати один із давніших винаходів Нісефора. Нісефор Ніепс лишився сам.

Він працював саме над новим винаходом. Роздумуючи над винаходом німецького вченого Нідермаґера, що винайшов спосіб відбивати образи на камені, Ніепсові блиснув задум: а що, якби можна було утривалювати на папері нерисовані образи?

Це був 1810 рік і Нісефор Ніепс став уперто пробувати здійснити свій сміливий задум. І саме тоді прийшов до нього лист із Парижа від невідомого йому пана Люї Жака Даґера.

Даґер був широко відомий у цілому Парижі. Здібний маляр, слваний зо своїх театральних декорацій, належав до паризької золотої молоді, захоплюючи всіх своїми дотепами й мистецтвом. Треба признати, що як син небагатого урядовця осягнув свої успіхи власними силами.

У 1810 р. він винайшов т. зв. діораму, що давала змогу швиденько перекидати рисунки й глядачеві здавалося, що рисунки ворушаться.

Винахід діорами ще більш придбав Даґерові слави в Парижі. Але Даґер не відзначався впертістю, ні терпеливістю. Він теж мріяв про утривалювання „нерисованих образів", але не знав, як це можнаб зробити. І тільки випадково довідався про Нісефора Ніепса, що десь у провінціяльному містечку працював саме над цим винаходом.

Ніепс спершу й не думав про співпрацю з Даґером. Не викликав у нього довіря паризький паничик. Але тимчасом у Нісефора помер брат, матеріяльні зособи вичерпалися геть до решти. Нісефор Ніепс рішився. Властиво рішили злидні.

У січні 1839 р. появився перший фотоґрафічний апарат. Але Ніепс не діждався того, що його винахід став відомий і славний. У злиднях, покинутий і забутий усіма, скінчив передчасно своє життя.

Зате Даґер зумів скапіталізувати винахід Ніепса. Він зацікавив першим фотоґрафічним апаратом поважних учених і продав патент французькому урядові за річну ренту в висоті 6 тисяч франків.

Фотоґрафія зробила Даґера славним. Апарат називали навіть даґеротип. Але лишилися ще деякі приятелі Нісефора Ніепса, що виявили, хто був справжнім винахідником фотоґрафії. Кінець кінців винахід признано обом, тобто Ніепсові й Даґерові, а син Ніепса Ізидор дістав від французького уряду річну ренту 4 тисячі франків.

Первісний апарат не міг стати популярний. Апарат важив 400 кільоґрамів, а ціна — тільки 625 франків. Позувати до знимки треба було теж небагато — 15 мінут.

Але де-далі стали поліпшувати апарат Ніепса й Даґера. Апарат робився щораз лекший, аж дійшов до ваги 14 кільо, а позувати треба було тільки 10 мінут.

І щойно дальші роки принесли з собою дальші поліпшення фотоґрафічного апарату, що з величезної важкої машини перемінився врешті в дрібну, легку цяцьку, і що своєю корисністю завоював собі цілий культурний світ. — („Новий Час").

І ПОВІТРЯ МОЖНА ВАЖИТИ.

Одна літра води важить стільки, що 773 літри повітря. Коли ви знаходитеся в такій кімнаті, що має 15 стіп довжини, 12 ширини і 10 височини, то легко обчислити, скільки важить оте все повітря, що в кімнаті. В кімнаті є 1,800 кубічних стіп повітря, а кожна кубічна стопа повітря важить при такій температурі, що при ній починає замерзати вода, одну і чверть унції, тож 1,800 кубічних стіп повітря важать 1,250 унцій, або 78 фунтів і 2 унції. Та коли потеплює, то повітря розтягається і стає лекшим; а коли позимніє, то „корчиться" і стає тяжче.

Популярність.

Жінка: Прочитай, Петре, ґазету, там же про тебе пишуть.

Чоловік: Про мене? Це неможливе!

Жінка: А вжеж! Ось ціла стаття про шкідливі впливи алькоголю!

МІСЯЧНИЙ ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗУ

ЗА КВІТЕНЬ 1939 РОКУ

НОВІ ЧЛЕНИ:

В. 2. Станчак Анна, Станчак Марія.
В. 7. Микрук Франко, Пухер Марія.
В. 9. Салак Володимир.
В. 16. Жедайко Михайло.
В. 20. Кулчицький Ал, Прихітко Марія, Пиндик Стефан.
В. 22. Дідога Марія, Дідога Іван, Дмитрус Андрій, Дмитрус Антонія Марія, Дмитрус Михайло, Дутчак Дзеній, Дутчак Магарета, Гук Іван Б., Гук Григорій Іван, Любезна Ольга, Луців Никола, Шедляк Марія.
В. 23. Дукебій Марія.
В. 25. Полищук Дмитро о.
В. 36. Вінгінська Агафія.
В. 42. Ткач Григорій, Вовканич Теодор.
В. 53. Галенда Катерина.
В. 58. Чарній Петро Никола.
В. 61. Томашовський Йосиф.
В. 69. Бобецький Теофіль, Бура Стефан.
В. 85. Ковальчук Анна.
В. 86. Жінська Юлія.
В. 88. Петрожак Іван.
В. 94. Бодруг Василь, Дмуховський Іван.
В. 96. Прунчак Іван, Прунчак Марія.
В. 102. Білик Павло, Білик Стефан.
В. 106. Тимуш Никола.
В. 125. Лоік Олена, Луців Анна.
В. 126. Кіч Андрій, Кіч Михайло.
В. 130. Кравчук Никола.
В. 137. Мацюк Анна, Томко Сузанна.
В. 140. Горак Анастазія.
В. 141. Добуш Станислав.
В. 146. Будка Евген.
В. 147. Фариняк Володимир, Войтович Метро.
В. 151. Король Іван, Король Перла.
В. 152. Голак Анна.
В. 164. Данило Настуння.
В. 170. Левіцька Евгенія.
В. 178. Медвідь Анна, Медвідь Никола мол.
В. 179. Паращак Марія.
В. 183. Пошивак Ловій.
В. 186. Шибовська Юлія.
В. 192. Бундик Юлія Йосифа.
В. 204. Крочак Мирон, Войтанівський Брониспав.
В. 206. Колісник Стефанія, Виспянська Йосифа, Виспянський Йосиф мол.
В. 217. Беглей Стефан.
В. 219. Гнида Володимир, Гнида Іван, Гнида Марія, Бутковський Стефан, Гнида Анастазія, Гнида Михайло.
В. 221. Банашкевич Йосиф, Будник Стефанія, Децик Петро, Ясинський Іван, Король Антін, Новіцький Іван, Ткач Петро.
В. 234. Вожняк Катерина.
В. 237. Пецюх Катерина, Пецюх Павлина.
В. 238. Кутній Никола, Попович Анна, Ярош Володимир.
В. 254. Романишин Василь.
В. 260. Сірохман Іван.
В. 270. Яків Стефан.
В. 272. Ковадла Григорій мол., Ковадла Семен.
В. 274. Бралиш Юлія.
В. 277. Костик Февроня, Сорока Никола, Страпко Варвара.
В. 286. Блютинський Лука.
В. 287. Коблан Михайло, Струж Тома, Струж Іван, Лазорко Іван, Коблан Іван, Тенюх Володимир, Милянович Роман, Фурка Вілям. Заяць Іван, Стеблецький Михайло.
В. 291. Ціхоцький Володимир.
В. 292. Романов Іван II.
В. 300. Васильчак Никола.
В. 301. Мидзяк Андрій.
В. 303. Коземчак Розалія Вікторія.
В. 323. Янчишин Дземіс.
В. 334. Ламбор Алися, Ламбор Никола.
В. 338. Луцька Мілтон.
В. 343. Гарбуз Рута, Гарис Стелля.
В. 347. Пиялько Михайло.
В. 350. Чмир Павлина Марія, Саві[illegible] Евдохія.
В. 359. Славута Анна, Тросцянецький Стефан.
В. 361. Галичин Йосиф, Галичин Марія Решетило Анна, Скоревич Антонія.
В. 367. Мельник Анна, Мельник Іван.
В. 372. Шело Петро.
В. 379. Лоік Никола, Шевчук Анна.
В. 380. Вишиваний Олекса.
В. 381. Наконечний Василь.
В. 390. Барон Берта, Барон Володимир, Громощак Юрій мол.
В. 393. Андрусинько Іван, Березовський Стефан, Березовський Василь, Диняковський Йосиф, Кордух Никола, Мигелич Евген, Скура Ольга, Страйків Стефан, Яковчик Ольга, Яковчик Вілям.
В. 398. Некига Стефанія, Ранд Марія, Подоляк Володимир А., Забитко Остап.
В. 399. Конопада Йосиф Ф.
В. 410. Боклач Юрій.
В. 413. Юрбанський Стефан.
В. 415. Цвян Михайло, Цвян Ольга, Іванцьо Перла, Жеребняк Григорій.
В. 416. Гарасійко Вілям, Гефко Ларлик.
В. 419. Прунчак Розалія, Галенда Ліліян, Паліконис Петронеля, Цепак Зофія.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ НАНОВО:

В. 9. Старовецька Ольга, Старовецька Анна.
В. 10. Завидняк Мілько, Хомка Дмитро.
В. 20. Годяк Никола,* Годяк Анна Анеля, Чайковська Анна ст., Годяк Марія, Семчук Адам, Семчук Каролина, Чайковський Йосиф, Годяк Йосиф.
В. 25. Левіцький Іван, Левіцька Меланія, Неприцький Грановський Олександер.
В. 31. Процак Марія, Скринковська Анна, Скринковський Іван, Процак Ксеня.
В. 48. Шипула Марія, Кузик Йосиф,* Шипула Никола.*
В. 86. Пащук Михайло.
В. 88. Микитяк Деметрюс о.
В. 94. Диць Ількo.
В. 102. Терлецька Франка.
В. 117. Семеник Дмитро.
В. 126. Жеребняк Михайло.
В. 130. Тинецький Стефан.*
В. 141. Бек Іван.
В. 144. Панко Анна, Панко Анна.
В. 182. Андронишин Павло.
В. 193. Дзюрняк Марія.
В. 216. Янсевич Текля.
В. 242. Оленич Ева.
В. 276. Томашевська Марія.
В. 291. Ціхоцький Никола,* Ціхоцький Петро,* Ціхоцька Зофія.
В. 295. Чайковський Іван.*
В. 301. Чепіль Василь.
В. 307. Прус Петро, Прус Анастазія.
В. 347. Вінзинський Михайло,*, Патен Василь.*
В. 365. Горват Тесій, Горват Марія, Цесла Павло, Камінська Магдалена, Камінський Микола.
В. 402. Потоцький Михайло.
В. 412. Прислопський Михайло.
В. 414. Ройка Тесій.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 20. Підперигора Михайло,* Підперигора Ксеня, Підперигора Іван.
В. 31. Запоточний Петро, Запоточна Анна.
В. 204. Берків Никола.
В. 219. Барон Андрій.
В. 228. Кадінго Анна.
В. 286. Шмайдій Юстина.
В. 287. Полищук Михайло.*
В. 324. Михальчак Семен.
В. 386. Цебак Ігнатій.
В. 393. Леськів Володимир.*
В. 413. Багрій Марія, Левенець Іванна.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ІНШИХ КЛЯС:

В. 179. Крутис Анна.
В. 259. Гірняк Евген.*
В. 275. Манорек Никола М.*
В. 310. Більский Стефан.*
В. 330. Тумський Йосиф.*
В. 393. Недогін Стефан.*
В. 425. Смук Стефанія.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ:

В. 1. Козак Володимир,* Козак Анастазія, Козак Іван.
В. 3. Мазурик Ева.
В. 6. Періг Кирило, Воробель Андрій.*
В. 7. Гямпа Віктор,* Сталгайтис Антін.* Степанайтис Антін.*
В. 21. Пуфка Емілія.
В. 34. Судя Олена, Судя Вікторія Г.
В. 39. Когут Петро,* Клачко Юстина, Клачко Яким, Лесничій Юрій, Опар Іван.
В. 40. Макаровський Андрій.
В. 46. Батюк Антін, Безрукий Григорій.
В. 56. Шелева Катерина, Шалева Іван.
В. 67. Демчук Володимир.*
В. 74. Булій Катерина, Путро Михайло,* Фесик Іван,* Ліско Ольга, Василюк Григорій, Ярема Петро, Мундзякевич Антін, Дачко Іван, Ліско Андрій, Дидьо Юстина, Дидьо Іван.
В. 78. Якобовський Іван, Лесяк Петро, Фіняк Як'в, Мацик Михайло, Мацієвська Юлія, Козей Василь.
В. 84. Шурко Іван.
В. 86. Пісанчин Зофія.
В. 90. Чепа Марія, Височанський Іван.
В. 102. Лоденська Ольга, Лоденська Марія, Дорош Петро, Дорош Марія, Дорош Йосиф,* Дорош Іван,* Богус Юлія.
В. 112. Сушко Катерина.
В. 113. Завіський Ількo.
В. 116. Черкас Петро.
В. 117. Хоміцький Іван.
В. 121. Сабат Ількo.
В. 141. Андрищь Юрій.
В. 152. Бойовський Михайло, Сидорович Володимир.
В. 155. Ханевич Володимир.*
В. 164. Скомський Юрій Е.,* Дубіль Іван мол.*
В. 176. Зелінка Василь. Круць Василь,* Грошек Яків,* Гинко Григорій.
В. 187. Ставінога Федор, Вічимишин Іван.
В. 200. Костів Йосиф.*
В. 203. Мачерзак Василь.*
В. 204. Бойчук Максим.
В. 218. Скарбінська Павлина.
В. 219. Мечник Владимир,* Мечник Вілям.*
В. 229. Мияк Іван, Процик Іван.
В. 233. Карасевич Марія.
В. 234. Ільків Михалина, Ільків Никола.
В. 242. Дончак Андрій, Драбик Андрій. Мазур Теодор,* Дупівка Олена, Сохіна Йосиф.
В. 251. Гурська Марія.
В. 254. Старанчик Іван.*
В. 264. Венгрин Іван,* Спінда Іван,* Галь Іван В.,* Прокоп Йосиф,* Хома Василь.*
В. 270. Бобовник Анна, Бобовник Михайло.*
В. 275. Швець Йосиф.
В. 276. Надзяк Гаврило.
В. 277. Лата Григорій.*
В. 278. Пилипко Анастазія.
В. 291. Сорочак Никола Р.,* Слімінська Ольга, Кирик Михайло,* Гловач Михайло.*
В. 296. Беднарчук Іван.
В. 300. Васильчак Юлія.
В. 305. Андрущак Семен, Медвідь Петро.*
В. 307. Карнаух Онисим, Карнаух Анна.
В. 335. Ярема Андрій.
В. 347. Прогович Тілій.
В. 348. Бець Олена.
В. 361. Галушка Олекса, Пелебецький Григорій.
В. 365. Флиста Анна, Сабрінський Іван.*
В. 370. Шумовський Едвардд.*
В. 372. Шило Петро.
В. 379. Павлюк Григорій.
В. 386. Кучмак Петро, Щерба Андрій, Кучмак Катерина, Кучмак Антін.
В. 390. Бойко Іван, Яцивич Марія Д. Хуйняк Вілям,* Романко Матвій.*
В. 391. Бандрочак Йосиф,* Яницька Олена Евелин, Яницька Розалія Алися, Бандровчак Михайло.*
В. 393. Бунка Никола.* Драпак Анна, Дибка Михайло К.* Яворський Дзерій Б.,* Коцовський Антін,* Коцовський Володимир,* Кулак Йосиф, Креч Міцель,* Любінець Марія. Мелич Денис Едвард,* Штогрин Максимилян,* Тобак Росел.*
В. 404. Кондрацький Марія, Кондрацький Павло.
В. 406. Кшивінська Анна.
В. 415. Скіпка Франко А.
В. 419. Кріль Марія, Кріль Стеля, Кріль Перла, Павелко Марія, Павелкок Олена, Соболь Михайло,* Зенчак Катерина, Зенчак Іван,* Бакайза Андрій,* Бакайза Павло,* Боднар Анна, Боднар Микола,* Буярська Стелля, Король Борис,* Король Володимир,* Кріль Олена.

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 14. Барон Андрій.
В. 78. Запоточний Петро, Запоточна Анна.
В. 146. Підперигора Михайло,* Підперигора Ксеня, Підперигора Іван.
В. 171. Шмайдей Юстина.
В. 217. Білецька Катерина, Квасниця Емілія, Білецький Григорій.
В. 285. Цебак Ігнатій.
В. 291. Непорадний Йосиф,* Непорадний Теодор.
В. 348. Філь Марія.
В. 359. Бакуменко Григорій.
В. 371. Берків Никола.
В. 406. Боган Михайло.*

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ ДО ІНШИХ КЛЯС:

В. 179. Крутис Анна.
В. 259. Гірняк Евген.*
В. 275. Манорек Никола М.*
В. 310. Більский Стефан.*
В. 330. Тумський Йосиф.*
В. 393. Недогін Стефан.*
В. 425. Смук Стефанія.

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ НА БЕЗПЛАТНЕ ПРОДОВЖЕННЯ:

В. 44. Назар Йосиф.
В. 301. Заремба Анна.

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ З ВИПЛАЧЕНИМ ОБЕЗПЕЧЕННЯМ:

В. 206. Соловчук Матвій.*
В. 229. Калакука Стефан.

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ ЗО ЗВОРОТОМ В ГОТІВЦІ:

В. 20. Дербавка Анна.
В. 45. Тищак Марія.
В. 65. Молчан Лукян.*
В. 87. Котанський Андрій.*
В. 122. Шура Станислав.
В. 161. Дзюбінський Йосиф.*
В. 229. Лисик Емілія, Лисик Катерина.
В. 234. Ількiв Михайло, Рунк Анна.

ЧЛЕНИ ПОМЕРЛІ:

В. 3. Голубець Іван.
В. 7. Хосовський Олекса.
В. 12. Ганчар Онуфрій.
В. 133. Лах Катерина.
В. 168. Тимків Іван.
В. 177. Дутка Григорій.
В. 178. Медвідь Никола.
В. 180. Мончак Олена.
В. 255. Сидоряк Олекса.
В. 257. Фурка Василь.
В. 292. Качмар Дмитро.
В. 295. Когут Іван.
В. 332. Туранська Марія.
В. 342. Гайдук Семен.
В. 354. Романик Юрко.
В. 358. Судчак Никола.
В. 403. Адзіма Анна.

ЗІСТАВЛЕННЯ:

З початком квітня 1939 р. було в У. Н. Союзі повнолітніх членів	24,900
В місяці квітні 1939 р. принято нових	167
В місяці квітні 1939 р. принято наново	57
В місяці квітні 1939 р. принято з переступ. листами	15
В місяці квітні 1939 р. принято з інших кляс обезпечен.	7
Разом	25,146
В місяці квітні 1939 р. суспендовано	173
В місяці квітні 1939 р. відійшли з переступ. листами	17
В місяці квітні 1939 р. відійшли до інших кляс	7
В місяці квітні 1939 р. відійшли на безплатне продовж.	3
В місяці квітні 1939 р. відійшли зо зворотом у готівці	10
В місяці квітні 1939 р. відійшли на виплачене обезпечен.	2
В місяці квітні 1939 р. померли	17
Разом	229
З кінцем квітня 1939 р. в У.Н.С., було дорослих членів	24,917

ЗІСТАВЛЕННЯ ПІСЛЯ КЛЯС І СУМ ОБЕЗПЕЧЕННЯ:

СТАРЕЙ РІД:

В клясі А.	на $ 250	8
В клясі А.А.	на $ 500	111
В клясі В.	на $ 750	17
В клясі С.	на $1000	233
В клясі В.В.	на $1500	8
В клясі С.С.	на $2000	2

НОВІ РОДИ:

Обезпечення платне по смерти з вкладками до 70 року життя.

В клясі О- 500	на $ 500	489
В клясі О-1000	на $1000	326
В клясі О-1500	на $1500	4
В клясі О-2000	на $2000	3

Обезпечення платне. по смерти з вкладками протягом 20 літ.

В клясі Р- 500	на $ 500	1,809
В клясі Р-1000	на $1000	985
В клясі Р-1500	на $1500	10
В клясі Р-2000	на $2000	4
В клясі Р-3000	на $3000	1

Обезпечення платне за життя з вкладками протягом 20 літ. (Ендавмент).

В клясі Е- 500	на $ 500	1,092
В клясі Е-1000	на $1000	384
В клясі Е-1500	на $1500	7
В клясі Е-2000	на $2000	5

НОВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ ДЛЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

В клясі W- 250	на $ 250	2
В клясі W- 500	на $ 500	2,096
В клясі W- 750	на $ 750	1
В клясі W-1000	на $1000	2,882
В клясі W-1500	на $1500	13
В клясі W-2000	на $2000	7
В клясі W-3000	на $3000	1
В клясі W-ріжні суми		122

НОВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ ДЛЯ ДАВНИХ ЧЛЕНІВ.

В клясі Т- 100	на $ 100	5
В клясі Т- 250	на $ 250	226
В клясі Т- 500	на $ 500	4,093
В клясі Т- 750	на $ 750	604
В клясі Т-1000	на $1000	9,098
В клясі Т-1500	на $1500	212
В клясі Т-2000	на $2000	57
Разом		24,917

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

НОВОВПИСАНІ ДІТИ:

В. 18. Стельмах Ольга.
В. 22. Дідоха Михайло, Галущак Марія, Дутчак Володимир мол., Гарис Володимир М., Шедляк Михайло, Шедляк Юрій.
В. 42. Бобачер Йоанна, Максимюк Олеся, Бобачер Глорія.
В. 53. Корпа Йоанна.
В. 56. Когут Анна.
В. 83. Ярмолюк Андрій.
В. 86. Гудак Йосиф мол., Гудак Мирон Д.
В. 137. Кальнас Мардзорій Анна.
В. 170. Хміловська Марія Анна.
В. 204. Гурман Соня, Дорош Едвард 2, Кушнір Лев.
В. 221. Новіцький Іван мол.
В. 254. Явин Олена, Валлах Едвард.
В. 262. Кулявеч Мирослав 5, Стахмо Петро.
В. 266. Труфин Зофія, Труфин Ольга.
В. 272. Зелененька Олеся Йоанна.
В. 274. Сильчак Евген Іван.
В. 277. Олексів Стефан, Дудич Василь, Олексів Михайло.
В. 292. Карпінка Ольга, Карпінка Зофія.
В. 338. Луцька Елмер, Михавко Микола мол., Луцька Анна, Дикий Андрій.
В. 350. Герман Йосиф, Вальчук Паранка, Вальчук Сабіна.
В. 359. Глатка Ольга, Валихновський Юрій Ф., Пласко Дзювн.
В. 362. Левінський Антін.
В. 363. Гермак Долорес.
В. 379. Орам Беверлій Дзейн.
В. 387. Шемберко Анна.
В. 390. Бойко Данило.
В. 393. Скура Надія, Яковчик Дзійин, Кордух Ілена Л., Вайда Станислав, Шутка Юрій, Стружовський Денис, Кордух Теодор А.
В. 413. Гнида Ольга.
В. 415. Бобель Данило.
В. 419. Явній Мелвін, Прунчак Володимир, Прунчак Стефан, Явна Ольга.
В. 421. Куйбіда Татіянна, Мічел Андрій, Олешко Олеся, Куйбіда Михайло.

ДІТИ ПРИНЯТІ НАНОВО:

В. 20 Голяк Йосиф, Труш Ірина Л., Труш Ольга М., Труш Силвія.
В. 48. Кусик Елизавета, Кусик Ярина, Кусик Тома, Кусик Дорота, Шипула Іван, Шипула Йосиф, Шипула Евелин.
В. 88. Микитяк Мирон, Петрущак Стефан. Петрущак Андрій.
В. 102. Пукач Володимир.
В. 266. Рекуник Петро, Рекуник Веронія. Рекуник Катерина.
В. 291. Бендза Катерина, Бендза Франко, Бендза Едвард, Бендза Петро.
В. 301. Чепіль Василь.
В. 358. Соруфка Володимир А.
В. 402. Потоцька Зофія.

ДІТИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 20. Підперигора Стефан.
В. 90. Музика Ольга.
В. 222. Сенечко Йосиф.
В. 403. Чічура Юрій, Чічура Маріянна.
В. 413. Левенець Іван.
В. 419. Крук Марія.

ДІТИ ПРИНЯТІ З ІНШИХ КЛЯС:

В. 422. Сеньків Глорія, Сеньків Любка, Равлик Іван 3.

ДІТИ СУСПЕНДОВАНІ:

В. 22. Данлов Володимир С., Данлов Іван С.
В. 23. Микита Андрій, Микита Дорота, Микита Василь.
В. 29. Сивулич Василь.
В. 78. Ваврашко Ванда, Ваврашко Вавіна, Фіняк Текля, Контонович Михалина, Стерник Іван.
В. 102. Дорош Никола.
В. 125. Луців Анна.
В. 154. Прислопський Катерина.
В. 168. Чмир Теодор.
В. 204. Пороз Роман Л., Базар Володимир 3.
В. 219. Сосніцький Володимир, Сосніцька Ольга.
В. 230. Рапавий Стефан, Рапавий Михайло.
В. 233. Карасевич Анна, Карасевич Никола, Карасевич Петро.
В. 234. Ільків Розалія.
В. 242. Криба Анна, Криба Олена, Москалик Константин, Москалик Юрій, Криба Тереса.
В. 291. Крич Марія, Струк Анна.
В. 348 Остафій Олена.
В. 361. Куцій Роман, Куцій Розалія Марія, Макарчук Василь 10, Макарчук Анна 10.
В. 364. Миківський Іван.
В. 379. Шкварек Роланд Вілям.
В. 386. Кучмак Ольга, Кучмак Ярослав, Щерба Ірина, Щерба Іван, Щерба Павло.
В. 393. Чикала Арлійн Л., Чикала Дзювн А., Любінець Соня, Макалондра Анна, Маколондра Іван.
В. 406. Гавриляк Розалія.
В. 419. Боднар Іван ЛійРой, Боднар Микола мол., Боднар Володимир, Буярська Маргарета Анна, Король Вергенія Марія.
В. 421. Галичка Розалія, Галичкий Йосиф, Галичка Анна.
В. 422. Дубик Михайло.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 146. Підперигора Стефан.
В. 217. Білецька Мирослава.
В. 243. Сенечко Йосиф.
В. 406. Чічура Маріянна, Чічура Юрій.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ ДО ІНШИХ КЛЯС:

В. 422. Сеньків Глорія, Сеньків Любка, Равлик Іван.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ ДО СТАРШИХ ЧЛЕНІВ У. Н. С.:

В. 2. Станчак Анна, Станчак Марія.
В. 20. Прихітко Марія.
В. 58. Чорний Петро.
В. 61. Томашовський Йосиф.
В. 69. Бобецький Теофіль.
В. 137. Томко Сузанна, Мацюк Анна.
В. 140. Горак Анастазія.
В. 146. Будка Евген.
В. 147. Фариняк Володимир, Войтович Дмитро.
В. 151. Король Параскевія, Король Іван.
В. 179. Паращак Марія.
В. 204. Крочак Мирослав.
В. 206. Виспянська Йосифа, Колисник Стефанія, Виспянський Йосиф.
В. 234. Вожняк Катерина.
В. 238. Ярош Володимир.
В. 270. Яцьків Стефан.
В. 287. Милянович Роман.
В. 300. Васильчак Микола.
В. 359. Славута Анна.
В. 381. Наконечний Василь.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ НА БЕЗПЛАТНЕ ПРОДОВЖЕННЯ:

В. 201. Борицький Григорій.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ ЗО ЗВОРОТОМ В ГОТІВЦІ:

В. 161. Дзюбінська Катерина.
В. 198. Марко Іван.
В. 204. Дусаненко Володимир Андрій, Дусаненко Богдан Тарас.
В. 236. Цибульська Олена.
В. 323. Янчишин Дмитро.

ДІТИ ПОМЕРЛІ:

В. 180. Мончак Олена.
В. 223. Левчук Олекса.
В. 324. Туркот Володимир.

ЗІСТАВЛЕННЯ:

З початком квітня 1939 р. було в У.Н.С. дітей членів	8,481
В місяці квітні 1939 р. принято нових	71
В місяці квітні 1939 р. принято наново	25
В місяці квітні 1939 р. принято з переступними листами	7
В місяці квітні 1939 р. принято з інших кляс	5
Разом	8,589
В місяці квітні 1939 р. суспендовано	79
В місяці квітні 1939 р. відійшли з переступними листами	5
В місяці квітні 1939 р. відійшли до інших кляс	3
В місяці квітні 1939 р. відійшли до старших членів У. Н. Союзу	26
В місяці квітні 1939 р. відійшли зо зворотом в готівці	6
В місяці квітні 1939 р. відійшли на безплатне продов.	1
В місяці квітні 1939 р. померли	3
Разом	123
З кінцем квітня 1939 р. в У. Н. Союзі було дітей членів	8,466

ЗІСТАВЛЕННЯ ПІСЛЯ КЛЯС МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ:

В 1-шій клясі за 25 ц. місячної вкладки	5,801
В 2-гій клясі за 50 ц. місячної вкладки	1,744
В 3-тій клясі за 50 місячної вкладки	921
Разом	8,466
З кінцем квітня 1939 р. в У. Н. С. було всіх обезпечених	33,383

УВАГА,

яку кожний відділовий урядник і член У. Н. Союзу повинен прочитати й відповідно до неї застосуватись.

Ті повнолітні члени та члени молодечого департаменту, що тут проголошені в рекордовім звіті за квітень 1939 року суспендованими можуть бути приняті наново в члени У. Н. Союзу, якщо зголосяться до секретарів своїх відділів і заплатять за час суспензи залеглі вкладки, як це постановляє статут організації; інакше вони будуть позбавлені всіх членських прав, запомог і привілеїв, з винятком тих прав, які є застережені грамотою і статутом. Тесаме відноситься також до тих членів, які впродовж квітня 1939 р. взяли переступні листи й ще досі не зголосилися з ними до інших повноправних відділів У. Н. Союзу.

Д. Галичин, гол. рек. секретар.

А. Осендовський.

КОЧОВИЩЕ НЕБІЖЧИКІВ

В половині залізниці, що лучить Владивосток з Хабаровськом, столицею цілого Амурського краю, є стація Шмаківка. При стації стоїть досить великий православний монастир „Шмаківська обитель". Сотня монахів мала тут величезне господарство. Вели господарку рільничу, годували расову худобу (раса холмоторська) і коні, господарку молочну, робили дуже добрі сири, ловили рибу. Жили життям роботящим, строгим і побожним.

До Шмаківки заїхав я не на те, щоби пізнати монастир і монахів. Мене загнала туди інша цікавість. На землях монастиря було широко звісне джерело з цілющою водою. Це вода содово-алькалічна, природньо ґазована, типу Гісгіблер, Кайцнах, або кавказьких Есентуків.

Літом приїздили до Шмаківки десятки родин лікуватися. Захист знаходили в монастирі. Там вони мали також лікарську поміч і звичайно відїздили здорові.

Головною прикметою цього джерела була висока радіоактивність його води і тревалість її лікувальної сили. Тому-то вода з джерела ділала на недужих скоро й успішно.

Говорено, що в околицях монастиря є ще ріжні інші мінеральні джерела. Ґеографічне Товариство загадало використати мою подорож по Усурійськім краю і зажадало від мене, щоби я ті джерела повисліджував і їх воду докладно хемічно заналізував.

Це поручення я виконав. Я дуже докладно прослідив майже кожну пядь монастирської землі і знайшов лиш одно мале джерело, випливаюче зпід дольомітових скал, котрого вода мала досить багато вугляного квасу. Інших лічничих, чи взагалі мінеральних джерел я не знайшов. Зате бачив я багато цікавого з життя на цих окраїнах Далекого Сходу.

Яких 50 кільометрів на схід від монастиря попав я в лісі на березі малої гірської річки на „кочовище небіжчиків".

На поляні і на березі стояло коло 20 юрт. Це колиби з уставлених в стіжок березових жердок і накритих звичайно березовою корою. В таких юртах звичайно горять огні і дим виходить острими вершками юрт. З отсих юрт смуги диму не виходили, хоч день був холодний.

Коло одної юрти сидів скулений чоловік. Тічка чорних косматих псів, з остро закінченими вухами і вовчими хвостами крутилася проміж юртами. Собаки грізно гарчали і жерлися в боротьбі за щось, чого ми здалека ще не годні були доглянути.

— Це без сумніву-кочовище орочонів, — пояснив мені чернець, мій провідник. — Вони сюди приходять вчасною осінню, щоби тут цілу зиму полювати на соболі. То народ супокійний, роботящий і добрий! Їх життя буде для вас цікаве. Підійдім до їх юрт.

Ми підходили до юрти, коло котрої сидів один орочон. Собаки зачали грізно уїдати. Коли побачили, що не стрівожили нас, пішли в розтіч і поховалися по корчах.

Коли орочон під юртою не рухався, хоч повинен був побачити, що йдемо до нього, чернець гукнув:

— Гей, приятелю! Приймаєте гостей?

Орочон не відповів і далі сидів, як заклятий. Ми підійшли до нього і жахнулися.

Спертий плечима об стіну юрти, одітий був у кафтан, штани, чоботи і шапку з оленевого кожуха. Сидів неподвижно... мертвий. З лиця виставали кострі, бо масо обгризли собаки. Ще звисали рештки недоїдженого собаками мяса. Долонь небіжчик уже не мав, бо собаки повідгризали.

Я мовчки дивився на черця, чернець мочки глядів на мене. Не нарадившися, ми оба зійшли з коней і стали зазирати до юрт.

В кожній юрті були трупи, трупи, трупи! Мужчини, жінки, діти. Живого, ні духа! Кожного трупа пси вже наділи, або майже зіли.

Одна юрта була повна псів. Коли ми увійшли до юрти, собаки стали кидатися на всі сторони, щоби втекти перед нами. В юрті нікого не було: ні живого, ні трупа.

— Чогож ті собаки шукали тут? — буркнув під носом чернець.

Загадка зараз вияснилася. Ми вгадали, що їх притягло. Коло вогнища, що вже давно згасло, висліла на ремені колиска. Ми заглянули до колиски. Там лежала дитина. Мертві очи були втуплені в горішний отвір юрти. Неначе перед смертю звернулися до неба, кличучи помочі і змилування.

— Що могло бути причиною смерти цілої оселі? Може яка пошесть? — спитав я черця.

Він не відповів. Здіймив шапку і став тихо молитися. Аж по довшій хвилині, склонивши голову на груди, зідхнувши, сказав:

— Це наш російський злочин, пане!

Я не зрозумів, тож він став пояснити:

— Гляньте довкола! Скрізь лежать фляшки, бляшанки, барилочки. Вони всі порожні. Раньше була в них горівка. То вона вбила ціле це кочовище.

— Російські купці не мають тубильців за людей. Їх вільно безкарно обманювати, обкрадати, вирабовувати. Також вільно мордувати. Колиж все те вільно, то чомуж не було би вільно розпивати і запоювати на смерть.

— Запоювання, то є звичайний спосіб торговлі росіян з кочовиками. Спершу запють всіх і від пяних беруть усі найцінніші кожухи за безцін і заплатять горівкою...

— Орочони вже давно зійшли на мочимордів і за келішок горівки продадуть чортові душу. Так було і з цим орочонським родом. Мабуть десь на Амурі продали свою добичу і пяні ще в зимі прийшли сюди. Тут у якесь свято попилися, мороз і вітри довершили. Огні погасли і згасло життя. Лишилися тільки ті, що горівки не пють, себто собаки. Вони взялися до своєї роботи.

— Ви бачили людські кости, що лежали в траві? Тож останки тих сміливих, лицарських, чесних мисливих і рибаків.

— Великий злочин, пане, діється в імя золота і багатства! В людський комашник чорт кинув ту пошесть. Для її поширення дав людям отрую... спіритус! Цей ослаблює совість, волю і сили. Він веде до заглади!

Чернець підвів руку догори і затисненим пястуком погрозив комусь, що затруїв людську совість і людське життя кинув на поталу злочину і налогу.

Така злочинна робота російських купців між монгольськими кочовиками незміримого Сибіру вигубила до ноги ще недавно численні племена. Це діється на Камчатці, на ріці Анадир, на Чукоцькім острові, між якутами, остаками й айносами на Сахаліні.

Російські урядники, лікарі і мисливі, котрі мало коли зазирають до цих країв, все попадають на кочовище вимерлих родів кочових племен. Причиною катастрофи все буває горівка, бо нею російські визискувачі платять за шкірки.

Ріжні пошесті, найбільше віспа, десяткують населення північно-східньої части російської Азії. Ніхто, крім комедіянтів шаманів (магомеданські духовники) не поборює пошестей. Шамани не переможуть пошести, бо вони поборюють вигаданого ними духа. Цього духа вони силкуються відігнати, пуджаючи його гуком бубна, тарахканням тарахкала, свиставками і пияцькими криками.

З важким тягаром на душі, повні понурих, сумних думок ми покинули кочовище небіжчиків. Відходячи, треба було продиратися крізь високу траву. В тій траві ми знайшли кілька бажантів, котрі лежали вже майже зогнилі. Коли я ті птахи оглянув, то побачив, що вони мали на шиї затиснені петлі з кінського волосіння. То орочони, ще заки позапивалися на смерть, понаставляли в траві сильця на бажанти. Бажанти спіймались, та вже не було кому визбирати їх. Одні виздихали з голоду, інші подушилися. Так без нічиєї користи згинула може неодна сотка бажантів, бо сильця наставляють масово.

Монастир у Шмаківці бачив я також після большевицької бурі. Крім будинків, з нього не лишилося нічого. Монахів большевики вирізали, або розігнали. Вони тиняються десь по незміримім і розбурханім російськім морю, без даху над головою, без ніяких прав, переслідувані властями.

Худобу монастиря вирізали для червоної армії і для партизанів. Коні забрано до війська. Монастирське добро, святі образи і церковну ризницю зрабовано. Пусткою і руїною світить тепер Шмаківський монастир.

В часах протекторатів.

Жінка: Деж ти був, пиячино?

Чоловік: Клянусь тобі, що був під протекторатом комісаріяту поліції...

ВІД СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

Вже короткий час ділить нас від четвертої конвенції СУА, яка відбудеться на днях 27-го і 28-го травня 1939 року в International Institute, 341 East 17th St., New York City.

Ось знову будемо застановлятись, чи українська жінка в Америці поступає вперед і чи виповняє ті завдання, які ставить перед нею та історична хвиля, яку тепер переживає наш нарід на рідних землях.

Будемо говорити, як найкраще виховувати нашу молодь, щоб запевнити дальше існування українського імени в Америці. Бож з кожним роком ряди нашого старшого жіноцтва рідшають, а коли хочемо, щоб організація дальше розвивалась, мусимо до неї втягнути і молоде покоління. В Союзі Українок є тепер чотири молодечі відділи в таких містах: Jersey City, Brooklyn, Philadelphia, Yonkers. На конвенції та молодіж матиме свій реферат, в якім ставить старшому поколінню свою програму праці. Запрошуємо водночас якнайбільше нашої української молоді до участи, а кожному буде даний голос на слово поради.

Будемо також обговорювати справу жіночої преси. На кожній конвенції порушуємо ту важну справу, переводимо ухвали, а як вернемось додому, забуваємо, що ухвалили. І так іде аж до наступної конвенції. Українське жіноцтво, зорґанізоване при Союзі Українок, мусить мати свій часопис для кращої праці, для обміни думок, для тіснішого звязку між собою, як і для розвою орґанізації. Тому треба, щоб делеґатки приїхали тим разом уже з певним рішенням своїх відділів.

З проєктів, котрі надсилають відділи до централі, можемо довідатись, що наше жіноцтво прагне свого часопису. Тому треба добре цю справу обдумати, заки западе остаточне рішення.

Конвенція, яка триватиме два дні, буде присвячена лише для важних справ. Не буде ніяких гучних забав, крім вечері, яка відбудеться першого дня в Інтернешонал Інституті, де будуть промовляти визначні американки в справах орґанізаційних.

На конвенції будуть реферати на орґанізаційні теми і пристосовані до наших потреб. Наше жіноцтво щиро працює і віддає багато своїх грошей на народні цілі. Треба буде подумати про свої інституції на іміґрації і як втримати дім СУА, в якім можнаб сконцентрувати і жіночі пресові видавництва і де можнаб поширити українське народне мистецтво. Треба нам дбати про наші українські школи на іміґрації і треба буде обговорити багато більше важних справ.

До цього часу зголосилось поверх сорок делеґаток. Зголошення далі напливають. Також довідуємося з листів, що деякі відділи не висилають делеґаток через ріжні місцеві непорозуміння.

Просимо ті відділи вислати делеґатки, а на конвенції дістануть пораду, як все те полагодити.

Надіємось, що на конвенцію приїде багато нашого жіноцтва, котре ще не стоїть в рядах СУА. Радо його повитаємо і приймемо від нього пораду у справі скріплення нашої праці для добра всім нам дорогої української ідеї. Карту вступу для гостей можна буде набути в централі СУА в днях 25-го і 26-го травня, від години 7-мої до 10-тої вечором.

Конвенційні комітети подбали про приміщення для делеґаток в International Institute, 431 East 17th St., New York City, де буде відбуватись конвенція.

Подаємо порядок нарад конвенції. Конвенція зачнеться точно в годині 10-тій рано в суботу, 27-го травня.

Перший день нарад.

Делеґатки, члени СУА і гості.

1. Молитва.
2. Американський гимн.
3. Відкриття конвенції: голова п. Анастасія Ваґнер.
4. Вибір конвенційної президії.
5. Вибір комісій.
6. Привіти і звіти делеґаток, читання привітів, надісланих орґанізаціями.
7. Реферати: орґанізаційний, для молоді, свій до свого.
8. Дискусія над рефератами і резолюції.

Другий день нарад:

неділя, 28. травня. Година 10. Приявні на салі тільки делеґатки і члени СУА.

1. Звіт головної управи.
2. Дискусії над звітами.
3. Уступлення старого уряду.
4. Нові справі, жіноча преса, молодь, загальна дискусія, внески, ухвали.
5. Вибір нового уряду.
6. Приняття резолюцій.
7. Закриття конвенції.
8. Український гимн і гимн С.У.А.

Ще раз пригадуємо гостям, що їх запрошуємо до участи в нарадах першого дня конвенції. Другий день призначений на полагодження справ орґанізаційних.

За головну управу СУА:
Анастасія Ваґнер, голова.

ҐІБРАЛЬТАР

АНҐЛІЙСЬКИЙ КЛЮЧ ДО ДВОХ МОРЕЙ.

На кінчику коси сидить Анґлія.

Останніми часами щораз більше пищуть і говорять про цю преважну морсько-стратеґічну позицію Анґлії, ключ до Атлянтику й Середземного моря, могутню твердиню, що про її оборонні споруди ходять фантанстичні чутки.

Автор цих рядків мав свого часу змогу приглядатися зблизька до цього малого та вельми цінного кпалтика землі, що втратила його (в 1704 р.) Еспанія й до нині не переболіла. Коли дивитися на ґеоґрафічну карту піренейського півострова, то він виглядає як профіль людської голови, яка своїм носом от-от стукнеться з подібним носом протилежного африканського берега. Отож на кінчику піренейського „носа" й є Ґібральтар.

Брама й ключі.

Це масивна піскова скеля, висока 420 метрів. Сірі узбіччя стрімко спадають до моря. З еспанським суходолом лучить її вузька смуга землі, довга 6 км. Від африканського берега відділює її протока, широка 13 км. Ця протока є єдине водне сполучення Атлянтійського океану з Середземним морем; це значить, кораблі, що пливуть з одного моря в друге, мусять сюди перепливати. Не диво, що анґлійці при першій же нагоді захопили цей важний пункт та перемінили його на могутню твердиню.

Значіння Ґібральтару зросло ще більше, коли прокопано Суезький канал, що зробив дорогу до Індії далеко догіднішою та став головним лучником Заходу зо Сходом. Тому анґлійці розбудували пристань у Ґібральтарі, змодернізували давні укріплення та побільшили склади харчів і муніції, запаси палива і т. п. — одним словом, зробили з Ґібральтару першорядну морську твердиню.

Замок не цілком надійний.

Проте Ґібральтар має свої слабі місця. Першим є неможливість замкнути протоку мінами чи сітями, тому, що в протоці є дуже сильні морські течії, що пливуть у двох протилежних напрямках. Тому підводні судна можуть зовсім легко перепливати протоку. Це добре випробували німці підчас світової війни. Але й проти отвертого ворожого наступу Ґібральтар не забезпечний стовідсотково. Виказали це наглядно анґлійські маневри в Ґібральтарській протоці 1932 р. Під охороною воєнних кораблів та за заслоною штучної мряки „ворог" зумів висадити десанти у всіх важних точках довкруги твердині, знищити дестилярню води й інші того роду споруди; зновжеж „ворожі" літаки зуміли впродовж 8 хвилин пустити з димом резервуари нафтової ропи. І хоча підчас тієї проби не потерпіли склади муніції, заховані в льохах 45 метрів під землею, ні також підземні казамати для 40,000 моряків та 5,000 вояків постійної залоги твердині, всеж німб нездобутности Ґібральтару доволі приблід після цих маневрів...

Смішна історія й серіозні міркування.

Одна смішна подія, що сталася в 1934 р., ще більше споневіряла цей німб. Як відомо, на скелях Ґібральтару живуть у природних умовинах малпи — єдині на континенті Европи. Трапилося якось одної ночі, що вояк-вартівник зчинив бойовий алярм і поставив цілу твердиню на ноги. Що сталося? Воякові видалося, що на нього хтось напав — тимчасом виявилося, що він здрімав був трохи й „напад" був ділом малпи, яка зацікавилася, що грізний вояка має в кишенях... Випадок комічний і нешкідливий для оборонних споруд Ґібральтару — та всеж він напевно не збільшив респекту до сторожкости залоги цієї могутньої твердині. Від того часу приняття у ґубернатора Ґібральтару починаються аж з моментом, як дижурний старшина покладе на ґубернаторському столі важкі ключі твердині.

Коротко кажучи, **навіть ґібральтарську твердиню можна здобути,** хоча й з величезними трудностями та втратами. Анґлійська преса заєдно пише — з патріотичного обовязку — про „нездобутність"; та, очевидно, приходиться більше вірити першорядному фахівцеві, анґлійському адміралові **Осґорнові,** який у 1936 р. висловився, що **буде неможливо вдержати Ґібральтар, колиб майбутня Еспанія станула на бік ворогів Анґлії.** Тому й радив заміняти Ґібральтар за еспанський півостров Севту. Але цей півострів має для нинішньої Еспанії настільки першорядне значіння — як страteґічна опора в Африці — що дуже мало ймовірне, щоб якийнебудь еспанський уряд пішов на таку заміну. А вже уряд ґен. Франка, заприязнений з Італією й Німеччиною, певно й говорити про це не хотів би.

Еспанці своє думають.

У віддалі 200 км. від Ґібральтару є ще еспанський острівець Альборан, маленький, бо площиною займає всього 0.86 кв. км., та тим не менше важний. До недавна стояла на ньому тільки морська ліхтарня та каблева стація. Тепер Еспанія будує там базу для водолітаків та інші військові споруди.

Населення Ґібральтару це в більшості еспанці. Вони часто маніфестують анґлійський патріотизм, бо їм знаменито ведеться. Кожен дуже добре заробляє, чи то від туристів, які в числі приблизно 300,000 осіб річно відвідують цей півострівець, чи то на пачкарстві тютюну й муніції до Марока. Але кров сильніша як золото й еспанські піддані Анґлії в Ґібральтарі можуть і це в критичну хвилину заманіфестувати — не тільки словами...

Осип Василенко.

ТЕЛЕВІЗІЯ

По раз перший телевізії вживають, щоби показувати моди на виставі моди в готелі Риц-Карлтон у Ню Йорку. Великий фотографічний апарат здіймає образець і пересилає його на віддаль, де його показують на екрані.

„ГОТЕЛЬ ЗАХЕР" — НІМЕЦЬКА ФІЛЬМА З УКРАЇНСЬКОЮ ТЕМАТИКОЮ

В квітні 1939 р. появилась на екранах Німеччини фільма „Готель Захер". Акція фільми відбувається на переломі 1913-14 років у Відні, а його героями є двоє українців: д-р Шевчук, якого ролю ґрає Віллі Бірґель, і Надя, креована артисткою Сибіллею Шмітц. Шевчук, незвичайно здібна й енрґійна людина, є старостою у Львові. Він австрійський патріот, любить землячку Надю, яка є москвофілкою і стоїть на послугах російської розвідки. Надя любить Шевчука теж, але задурманена всесловянською ідеєю, не вагається знайомство з ним використовувати для своєї розвідочної роботи. Це втягає Шевчука в тюрму, його тимчасово випускають на волю і він є у Відні — в готелі „Захер", куди сходилося багато ниток політичного життя й шпіонажі в столиці габсбурської монархії. Тут стрічається з Надею, яка є в колах російської амбасади; вона відкриває йому свої карти і намагається перетягнути його на свою сторону, вказуючи на близький розвал Австрії. Шевчук повідомляє поліцію, але й сам губить свій ідеал, втративши віру в Австрію. Тимчасом надходить, внаслідок свідомої провокації російської розвідки, новий наказ заарештувати Шевчука й він стріляє себе. Надю заарештовують австрійці на порозі російської амбасади, куди вона хоче схоронитися.

Не тільки психольоґічно, але й історично фільма — вірна. Таких Шевчуків було більше перед 1918 роком, що морально гинули між зневірою в Австрію і ненавистю до Москви, не віднайшовши української національної ідеї. У накрученій з великим технічним вкладом фільмі знаменито виведені декадентські типи австрійської аристократії, московських хуліґанів у фраках і французьких дипльоматів. Шевчук є джентельменом, героєм, що гине не з заломання, а його стріл наче символічне самогубство чесного з собою, але віджилого австрофільства представника одної з національностей монархії, австрофільства, яке мусіло бути самогубством, коли не приходила на його місце нова національна ідея. Так бодай бачить українець цю фільму, і безперечно така була провідна ідея в авторів фільмового твору „Готель Захер".

СКІЛЬКИ МАЄ ХТО КНИЖОК?

Згідно зо статистичним обчисленням, на світі існує 1,038 публичних бібліотек, що числять 131 міліон томів. З цього на Европу припадає 669 бібліотек із 119 міліонами томів, на Америку — 336 бібл. і 56 міліонів книжок, на Азію — 23 бібл. (56 міліонів томів), на Австралію — 7 бібл. з одним міліонів томів, а на Африку — 3 бібл. (200 тисяч томів).

Передове місце з усіх держав займає Німеччина, що має 192 бібліотеки й 34.7 міліона томів. Франція начисляє 111 бібл. і 19.8 міліона т., а Італія 85 бібл. і 13.3 міліона томів. Польща занимає шесте місце в загальній клясифікації та числить 27 бібліотек і 5.9 міліона томів.

Коли хтось цікавиться, де існують на світі найбільші бібліотеки, то відкажемо, що в Парижі. Тамошня „Народня Бібліотека" займає перше місце зо своїми 4.5 міліона томів. З черги наступають дві бібліотеки у Ленінграді (Державна Академія Наук), що мають 8 міліонів томів. Вашинґтонська бібліотека, яка виріжняється особливим приміщенням і реєстрацією книжок, має 3.56 міліона томів.

Гр. Ганусяк.

ВЕЛИКДЕНЬ У КАРПАТАХ 1939 Р.

(Надіслане до „Свободи").

Вигнала Микитиха свої кізлята в загородку біля хижі, бо соненько так гарно світило, що годі тримати худобину у хліві.

Казала кума Параска, що вже жайворонка бачила в полі, але справжньої весни ще не було; то сніг, то дощ на переміну, а ночами то таки ще добре морозець потискає. Але сьогодні то справді на добре вже пригріває.

— Позирайте діти, жеби кізлята з загородки не повискакували.

— А ви де підете, мамо? — запитав найстарший синок, Ваньо.

— Я скочу до коропативи за дріжджами, треба на паску розчинити.

— А тато де?

— Пішов по муку до млина; як приде до хиж, то там х пецу борщ стоїт, а печени бандурки на припецку г маковерті.

Микита ходив на доли до знайомих та „вимявкав" майже пів кірця пшениці на паску. Ледви притаскав на плечах. Хоч раз на рік покоштують діти вареників з питльованої муки, тай паска буде, як слід.

Микитиха радила змолоти дома на жорнах, але діти наперлися, щоб дати до млина, буде паска біліща. Якось так склалося, що мельникові захворіла корова, та саме вчора прибіг він до Микити:

— Подте ратувати худобину, загварте як знате, а я вам за то пшеницу змелю.

А Микиту знали скрізь як такого, що вмів зашіптувати всякі хворости людські й худобячі. Прийде, бувало, погляне, пошепче якісь незрозумілі слова й вже все в порядку. Мов рукою відняв.

Пішов до мельника, щось пошептав біля корови, а під вечір вже корова стоїть біля жолоба, порикує; бо їсти вже хоче, а раніш не глянула на ніяку їжу. Мельничка підсуває січку, помащену макухом, пробує давати буряки, пробує конюшину, корова ні не гляне на їжу, заслинилася й стогне жалібно, аж жаль за серце тисне. А зараз, після Микитової курації — вже їсть, що їй дати; підїла собі досхочу, тай стоїть біля жолоба й румеґає.

Вдячний мельник післав вечором до Микити свого слугу, щоб забрав пшеницю, а Микита мав другого дня забрати собі готову муку. Іншим не змолов, хоч раніш принесли збіжжя, але Микита мав першенство. Чемність за чемність.

Розчинила ґаздиня на паску, та ладилась до палення в печі. Позичила собі від їмості дві бляшані форми, та показались за великі. Не влізуть у челюсти. Що тут робити?

— Скоч, Галю, до мельнички, може она має менши бляхи.

Побігло дівча, незабаром вертається, несучи одну форму, та нічого з того. Ще більша. Не було іншої ради, лише мусів Микита витягнути з челюсти два камені, щоб поширити отвір.

Затопила ґаздиня в печі, а міжтим тісто в двох діжах росте, аж через верх переливається. Треба було надібрати та понакладати до мисок; спечуться менші пасочки.

Почали діти рахувати, скільки то буде цих пасок, але мати нагримала на них:

— Зараз мі ся з хижи заберте на двір, бо паска не виросте, як будете рахувати.

— То ми си підеме на пец.

— На пецу тижек не треба сидіти, бо закалец буде в пасці.

— То ми си на лаву під вікном сядеме.

— Люпше як підете з хижі і ти старий ід дагде, бо мі наврочиш паску; соненько так ґарні світит, та си найд даяку роботу на дворі.

Не було іншої ради. Мусіли всі забратися з хижі. Але коли під вечір витягнула з печі Микитиха три великі паски, а пять менших, то аж любо було глянути, такі були ґарні.

У Великодну Суботу скоро день зійшов, бо дітвора писала писанки, ґаздиня варила ковбасу, солонину та приладжувала стіл до свяченого, бо під вечір мав прийти священик посвятити усі ті дари Божі. Микита побіг саме на вигін виглядати, чи вже не йде „еґомость", бо як посвятить паску, то вже буде кінець усяким турботам.

Ще одна ніч посту, а вже завтра досвіта йдемо усі до церкви, помолимось Богу та скоро вернемося до хижі й будемо при свяченім — радуватися, що ми знову діждали такого великого свята.

Такі думки кружляють по головах усіх, і старих і дітей, і з тими думками поснули всі, щасливі та безжурні.

Над лісом показалася рання зірка. Щось наче поворушилося між кущами при дорозі, немов би хтось сухе пруття ломив. Це відай звірюка якась утікає у глибінь бору, бо чує, що раптом якийсь інший порядок у селі настав. Ще звичайно ціле село спить, а сьогодні з кожної хижини йдуть люди у церковцю святу, що на горбку під лісом палає ясними світлами Воскресної Утрені.

Пішов і Микита з цілою своєю сімею, зачинивши двері на деревляну засувку.

А з лісу виходять на дорогу дві постаті людські.

— Чуєш, Іване? — заговорив один.

— Чую! Сьогодні Великдень! — відповів другий, та оба взяли свої шапки в руки й вслухуються мовчки у церковні дзвони, що саме в цей мент заграли радісно.

— „І нас на землі сподоби чистим серцем, Тебе піти і славити", — повторяє один з мандрівників слова воскресної пісні.

— Не всі з наших співають сьогодні цю пісню.

— Ой, не всі, не всі, — притакує другий, та схиливши голову, немов сльозу нишком втирає.

— І за що, брате, так нас Господь карає?

— За те, що в нас Юдів ще багато, що матір свою продають за срібняки.

— Так, так, та не лише продають, але ще й помагають, недолюдки, її катувати, як казав наш Ґеній... Чуєш, як гремить? Це мадяри здобувають верхи наших гір.

— Читав я недавно історичне оповідання про перші початки нашої країни. Вона звалась Панонією, буде тому поверх 1000 літ, бо тоді ми тут лише були панами. І теж завдяки нашим Юдам мадяри заняли цю країну і панували над нами довгі віки. А коли ми двацять літ тому скинули їхнє армо, здавалося, що сонце золотої волі сіятиме над нашими горами до суду віку. Та ось бачиш, друже, беззаконні наші Юди не хотіли розуміти, що це значить своя хата...

— Не нагадуй мені, брате, бо до тої рани, що її мені ворожа куля завдала, ще інша рана душу розриває...

— Люди вертаються з церкви, ходімо в ліс, бо хто знає, що це за люди...

Подалися хлопці в ліс, та якраз Микита, вертаючися з ріднею з церкви, завважив їх і став за ними кликати:

— Гей, што ви за єдни?

Хлопці не оглядаються, а тікають далі.

— Може то цигани, певно нам паску вкрали! — замітила ґаздиня та миттю кинулась ід хижі.

А Микита, думаючи, що це справді цигани, біжить за ними, та кричить:

— Стій, барабо, єдин з другим, бо шандарів закличу.

Ранений не міг тікати, затримався й товариш його, а міжтим Микита наблизився до них. Дивні якісь люди. Шапки баранкові, „мантлі" гейби військові, ноги позавивані онучами, лиця бліді, замурзані, цигани — не цигани. Якісь бараби, — думає Микита. — Добре, що їх завчасу сполошив, а то булиб паску вкрали.

Вийшла з хижі Микитиха, повибігали й діти, та всі цікаво придивлялися до незнайомих мандрівників.

— Откаль ви і де ідете? — питає Микита.

— Ми з тої сторони Карпат, родом зпід Ужгороду.

— А чого ви ту глядате?

— Ми воювали за рідний край, ворог розбив нас, бо вдесятеро був сильніший, я ранений в ногу, ледви з життям утік у гори...

— Та оно шитко гарні, што ви повідате, — замічує Микита, але ту по горах ріжни люде снуються, хто знає, ци то правда, што ви гварите. Мате даяки папери?

Ранений підніс ногавицю до колін та показав закрівавлену ногу.

— То ви повідате, жесте за наши гори воювали?

— Воювали, та не було вже сили, ми були голіруч, а ворог з канонами й крісами.

— Не треба мі інших паперів, подте до хиж, гнес Великден, Христос воскрес, то не випадат, жеби ви за свою офіру паски святої не їли.

Прийшли у хижу, засіли до стола та споживають свячене яйце всі посполу.

— А ци ви знали, же гнес Великден? — спитала раптом Микитиха.

— Знали, бо ми рахували не дні, а години, сподіючись підмоги... Ми думали, що сьогодні будемо святкувати воскресення Христа на вільній землі, а тут, бачите, що скоїлось... Не знаємо, чи наші батьки живуть, чи може вже сира земленька їх вкриває.

— Нас тут більше є у лісах таких недобитків, блукаємо голодні й майже голі.

— Я вас ту не годен шитких запросити, але берте тоти дві паски, нам вистане єдна, та нех і інши вояки скоштують.

— І тоту солонину возте, — каже ґаздиня, і сир заберте шиток, ми ту не пропадеме, а вам нех ся здає, же ви дома, забудте на свою кривду і споминайте Сина Божего, котрого Юда продав на муки, а він терпів і ґмер, а потім став з гробу...

Оба мандрівники, зворушені до сліз, почали прощатися.

— Ми щасливі, що такі люди живуть на нашій землі. Віримо, що пролита кров не піде намарне, бо хоч Юди не переводяться на землі, то їх буде щораз то менше й прийде час, що над нашими горами направду заграють дзвони воскресення:

— Христос воскрес!

Добре вгиналися під важкими пасками оба бездомні збіґці, мандруючи в глибину лісу.

А ґазда й ґаздиня з дітьми довго гляділи за ними, а сльози співчуття ясніли на їхніх обличчях мов дорогоцінні перли.

ПОСОЛ ДО ЕСПАНІЇ

Новим американським амбасадором до Еспанії є Александер В. Ведел, що вже виїхав до Еспанії зо своєю родиною. Він заведе тимчасово амбасаду в місті Сан Себастіян.

КОЛИ ЗАІСНУВАЛИ АВТОМАТИ.

На нюйорській світовій виставі видніє новітній автомат, що виконує низку скомплікованих праць. Одночасно слід згадати, що того роду машини, в яких „зраджуються думки" — не є ділом XX. стол.; вони існували вже раніше.

Ось у XVIII. стол. чванились уже „штучними людьми" два швайцарські брати Дрози, що добули собі доволі велику популярність своїм дивовижним автоматом, який „умів писати". Отож цей залізний чоловік сидів вигідно за столом, мачав перо в чорнилі й зовсім читко писав, що лише йому диктували. Тоді обїздили Дрози зо своїм штудерним ділом усі закутини світу; аж у Мадриді зустріла їх халепа. Влада сконфіскувала оцей автомат, а конструкторів посадила у тюрму за звязки з... чортом.

І хоч небавком знайшовся винахідник на волі, то люди не користали уже більше з його автомату, бо брати Дрози померли та всю тайну механізму забрали з собою до гробу.

У 1820. р. знайшли автомат на горищі замку в Байон, але ніхто не вмів ним кермувати. Щойно 1904. р. один французький годинникар урухомив відомого „писаря".

УСТРИЦІ ЗПЕРЕД 2000 РОКІВ.

У південно-східній Анґлії існує окреме товариство „Вина та їжі", що недавно запросило своїх членів на незвичайний обід. На ньому подавали устриці на черепашках з устриць зперед 2000 років. Їх залишили римляни на південних берегах теперішньої Анґлії, бо устриці вже тоді належали до улюблених римських ласощів. При нагоді якихось розкопів у місті Кольчестер знайшли там ці черепашки в прегарнім стані. Римляни облягали Кольчестер в І-му віці по Христі, а устриці з того міста належать до найкращих у світі.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 17. мая в 6:30 вечором помер по тяжкій недузі

АНДРІЙ ПАНКЕВИЧ,

член від. 9. У. Н. Союзу в St. Clair, Pa.

Родився в місті Скалат, повіт Скалат, Галичина. При смерти мав 59 літ. Полишив жену Анну й діти: Марту, Анну, Андрія, Елисавету, Івана й Теодора, що всі є в У. Н. Союзі членами.

Похорон відбувся в неділю, 21. травня, з церкви св. О. Николая на цвинтар церкви св. Михаїла в Шенандоа.

Вічна Йому память!

З ІСТОРІЇ ВІКІНҐІВ.

Американські вчені відчитали на рунічних плитах у Скандинавії напис, який говорить, що Америку відкрив не Колюмб, бо 100 літ перед Колюмбом були в Америці славні скандинавські вікінґи.

Ці рунічні камяні плити знайшли в Америці під старим деревом у стейті Минесота в Злучених Державах.

На тих плитах був напис: „Вісім ґотів і двацять вісім вікінґів розтаборились підчас подорожі у Вайненді у віддаленні одного дня дороги від цього каменя. Потім цілий день ми ловили рибу, а вернувшись, знайшли скрівавлені трупи наших десятьох товаришів. Свята Маріє, хорони нас! Мусимо боронити десятьох товаришів, що залишились у віддалі 14 днів дороги від цього острова А. Д. 1362.

І справді потвердилося, що 130 років перед Колюмбом вікінґи були приплили з Норвеґії до Америки, яку звали „Вайнлендом".

Багато вчених ствердили, що напис на плитах рунічним письмом сфальшували норвежці, щоб додати слави своїй батьківщині й вікінґам. Та ось недавно норвезький учений Голянд видав твір, у якім доказує, що справді вікінґи відкрили Америку 130 років перед тим роком, коли Колюмб переплив до берегів Америки.

Індіяни вимордували майже всіх вікінґів, а тільки кілька втікачів щасливо втекли до Скандинавії. Вони вже не мали відваги плисти кораблем до Америки. І цілих 130 літ ніхто з Европи не бачив Америки —аж Колюмб.

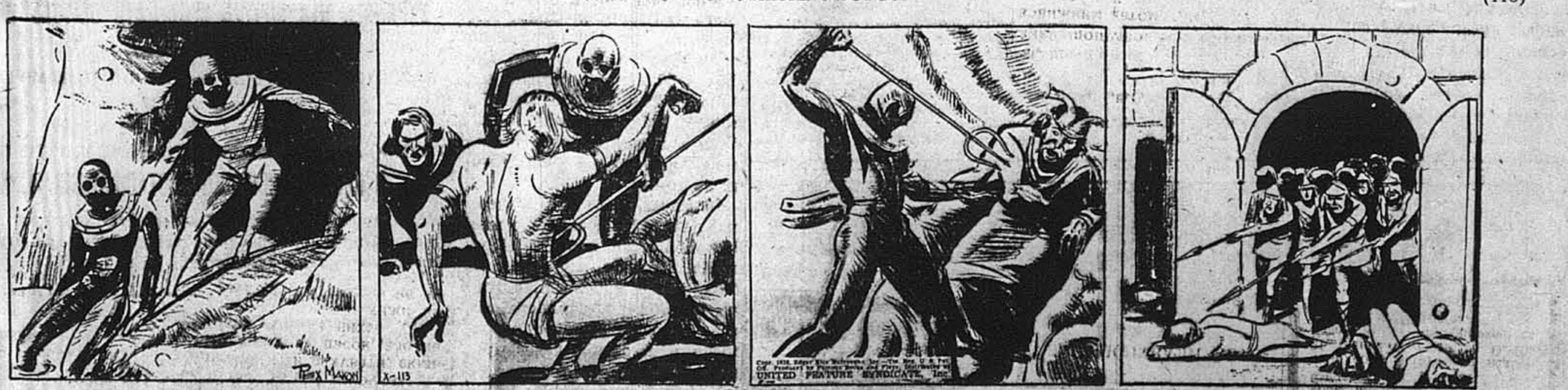
Подвійна жалоба.

— Що чувати в Семенчуків?

— Зовсім погано. Обоє важко хворі. Здається, що до тижня він буде вдівцем, а вона вдовою...

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(118)

Коли сектярі божка Чона захотіли відвести старого Ґреґорія на те, щоб його вбити, Гелена кинулась до батька й обняла його руками. Сектярі хотіли відірвати Гелену, та вона не випускала батька. Чон поважно заговорив: „Цей чоловік мусить умерти на жертівнику загубленої матери всіх жемчуґів. А кров його скаже мені чимало тайн, яких мені потрібно".

В той сам час Тарзан, Лявак і Геркуф надармо шукали по дні озера Гелени. Пошукавши кілька годин, вони рішили далі не шукати, бо це виглядало безуспішне. Тепер вони рішили вибрати один напрямок і якось добитись до одного з берегів. Та по дорозі вони мусіли уникати дивні сотворіння, що деколи зухвало до них близько підсувались.

Та по якімсь часі напали на них дикі потвори, які були подібні до морських коней. Ці потвори були дуже відважні і нахабні. Коли вони зближились до Тарзана, він завважив на них дивні роги. Фосфоричні очі додавали їм ще жахливішого виразу. Геркуф зробив знак, що втікати нема що, а треба зводити боротьбу. Бо ті потвори неуступчиві.

Почалась боротьба з потворами. Тарзан зручно вививав тризубом і вдалось йому кілька потвор убити. Та їх було багато. Вони почали окружати Тарзана. Але він скоро зорієнтувався, як йому найкраще боротись. Він положився на землю, заслоняючи себе в той спосіб від нападу ззаду. Тепер він проколював кожну потвору, що тільки до нього зблизилася.